انتخابات را جرح و تعدیل کرده ایم وبعنوان شور اول مذاکره کرده‌ایم ونظرات کمیسیون معلوم شده است که چیست فقط یك نظر ثانوی لازم است که کمیسیون بتواند راپورت قطعی خودش را بمجلس بدهد و امیدوارم همینکه تشکیلات حوزه انتخابیه برسد دیگر کاری نداشته باشد زودتر به مجلس بیاید .

آقاشیخ اسدالله — اخطار نظامنامه دارم ماده ۱۲۶

رئیس — ماده ۱۲۶ راجع بجنابعالی نیست راجع بناطقی است که باو اخطار شده باشد.

شیخ اسدالله — خیر اجازه بدهید بخوانم ماده را .

رئیس — بخوانید .

ماده ۱۲۶ — ناطقی که باو اخطاری شده و اطاعت نماید هرگاه برای برائت ذمه اجازه نطق بخواهد داده خواهد شد هرنماینده که بدون اجازه حرف زده یا نطقی نماید وازاین‌جهت باواخطاری شود هرگاه برای برائت ذمه اجازهٔ نطقی بخواهد داده نخواهدشد مگردرآخرجلسه الا اینکه رئیس اجازه نطق را مقتضی بداند پس ازبیانات نماینده دربرائت ذمه خود هرگاه رئیس قانع نشده واخطار را درمورد آنشخص برقرار داشت مراتب را منشی ها یاد داشت خواهند کرد.

رئیس — بله این راجع بیك نماینده ایست که بی‌اجازه نطق کند نه آنکه ازدایره نظم‌خارج شود و داد و بیداد بکند.

مجلس یك ساعت از شب گذشته ختم گردید

جلسه ۲۴۸

صورت مذاکرات روز پنجشنبه ۱۹ شهر جمادی الاولی ۱۳۲۹

رئیس - سه ساعت ونیم قبل از غروب درجای خود جلوس نموده ودرساعت وسه ربع قبل‌ازغروب مجلس رسماً منعقد شد صورت‌مجلس قبل قرائت‌شد

غائبین جلسه قبل - بدون‌اجازه معاضدالسلطنه آقا میرزا اسدالله خان . آقامیرزا علی اکبر خان ده خدا . اعتصام‌الملك - غائبین با اجازه ذکاء الملك . حاج سیدنصرالله . آقا میرزا رضا خان نائینی . غائبین ازوقت مقرره نیرالسلطان یکساعت حاج آقا نیم‌ساعت .

رئیس — درصورت مجلس اظهاری هست

سلیمان میرزا - بنده دو چیز را می بینم که درصورت مجلس فراموش شده یکی وقتی که وزیر مالیه فرمودند که یك نفر وکیل حق ندارد که دوسیه را بخواهد .

بنده توضیح دادم‌ویکی دیگر وقتیکه‌آقای حاج آقا فرمودند در خصوص اکثریت باز بنده توضیح دادم اظهار آقای حاج‌آقا را نوشته اند و عرایض بنده رافراموش کردند گمان میکنم‌خوبست اگر مینویسید هردورا بنویسید .

رئیس — این توضیح اولی را که فرمودید اگر بنا باشد تمام مطالب رابنویسیدصورت‌مشروح خواهد شد واما اظهار دوم که متعلق باظهار حاج آقا بود ملاحظه خواهید فرمود وقتیکه آنقسمت‌را هیئت رئیسه صلاح دانستند که نوشته شود تصور نمیکنم که لازم باشد اظهاری بشود یك اظهاری حاج آقا کردند ودر آخر اظهارشان هم چیزی گفتند که موجب این شد که منهم بگویم شاهزاده سلیمان میرزا اظهارات خودشانرا بنمایند وآن‌اظهار را بنده صلاح ندیدم که در صورت مجلس باشد از این جهت جواب شما دراینجا نیست حالا اگر میل دارید که اظهار شما درصورت مجلس باشد باید آن اظهار آقای حاج آقا هم نوشته شود هر دورا می نویسیم درجلسه آتیه بخوانیم دیگر مخالفی‌نیست

سلیمان میرزا — بنده‌مخالفم توضیحات بنده باید نوشته شود .

رئیس - هردورا می نویسیم ودر جلسه‌آتیه خوانده میشود - دستور امروز بقیه‌شور لایحه‌مخارج وجه استقراض . راپورت کمیسیون بودجه درباب مدرسه سیاسی وکتاب خانه و موزه ایضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بتخفیف صنف صباغ ودباغ کاشان . و قانون پستی چون حالا وزراء حاضر نیستند شروع‌میکنیم براپورت کمیسیون بودجه‌راجع باحداث مدرسه سیاسی وکتابخانه و موزه دراراضی نگارستان - راپورت مزبور بعبارت ذیل قرائت شد

بتاریخ ۱۱ شهر جمادی‌الاولی — کمیسیون بودجه در جلسه هفتاد و نهم روز چهار شنبه یازدهم لایحه وزارت معارف وفوائد عامه وراپورت کمیسیون معارف در خصوص تأسیس یکباب‌مدرسه حقوق و سیاسی ویك باب موزه ویکباب کتابخانه مطرح گردید وزارت معارف پیشنهاد کرده بود که اولا موازی سیزده هزارو هفتصد وهفتادذرع‌زمین ازاراضی نگارستان بقسمی که در نقشهٔ که فرستاده بودند ترسیم شده ازطرف دولت برای تأسیس‌ابنیه مفصله واگذار شود ثانیاً مبلغ پانزده هزار تومان ازعایدات اداره نمك برای تأسیس یکباب مدرسه حقوق وسیاسی اعتبار بجهت وزارت مزبوره‌تصویب گردد ثانیاً مبلغ پانزده هزار تومان نیز ازعایدات ادارهٔ نمك برای تأسیس یك باب موزه داده شود رابعاً مبلغ‌نه هزار تومان اعتبارنیزاز عایدات‌اداره نمك برای تأسیس یکباب موزه داده شود رابعاً مبلغ نه هزارتومان اعتبار نیزاز عایدات اداره‌نمك برای بنای حوض و تشکیل باغ در عمارات سابقه تصویب گردد درکمیسیون مذاکره شد که اگر چه ترویج معارف وسیله سعادت ملت وحفظ‌استقلال مملکت است ولی‌چون حال اداره نمك معلوم نیست باوجود ضعف وضیق مالیه مبلغ چهل هزار تومان علاوه برتصویبات سابقه ووجوهی‌که در جزء بودجه وزارت معارف پیش بینی می‌شود زیاد و باعث بی ترتیبی‌بودجه خواهد شدآقای معاون وزارت‌معارف بااین نظریات همراه بودند و اظهار داشتند غرض وزارت معارف هم این بود که دریك سال‌این ابنیه تاسیس شده وباتمام‌برسد لهذا فقرات‌سه گانه ثالث ورابع وخامس را استرداد کردند و قرار شد بعدهابرای سنهٔ آتیه‌ازفقره‌اول چون اراضی‌نگارستان باثراست ومنافعی‌ازآن‌عاید دولت‌نمیشده‌که‌واگذاری آن تغییری‌بجمع وخرج مملکت بدهد مذاکره در آن ازوظایف کمیسیون بودجه‌خارج واعتبار آن با مجلس شوری است درفقرهٔ ثانیه باکثریت تصویب ومادهٔ واحدهٔ ذیل ازطرف کمیسیون مجلس شوری پیشنهاد می شود (ماده واحده) مبلغ پانزده هزار تومان اعتبار برای تاسیس یك باب مدرسه حقوق وسیاسی بوزارت معارف وفواعد عامه داده شود .

حاج شیخ‌الرئیس — آقایان نمایندگان همچو سوء ظن درباره مثل منی نخواهند کرد که من ضدیت باتأسیسات معارف یاصنایع مستظرفه یانمایش هائی که در تمام ممالك متمدنه برای نزهت گاه وتفرج عمومی و سایر اماکن که برای تمدن لازم است ودر موقعش باید این مسلك را اتخاذ کرد ولکن بنده‌یك نظری که امروز انظارهمه‌نمایندگان را منعطف‌بهمان نقطه‌نظر میخواهم اینست که پارهٔ تأسیسات‌ومستحبات را باید گذاشت که بعداز اینکه ایفای وظائف لازمه‌و فرائض مدنیت شد آنوقت بپارهٔ ترتیبات‌وترفیهات ومستحبات‌باید پرداخت بنده باوضع حالیه وضیق‌مالیه بهیچ وجه مساعد نیستم باساختن‌یکمدرسه‌راکه گمان نمی کنم بنهایت برسد بلکه این‌رشته باز امتداد پیدا خواهد کرد امروز یك‌اعتباری میخواهند و فردا باز چون ناتمام می‌ماید یك اعتبار دیگر ازاینجهت بنده این‌را باحالت مملکت مقتضی نمی‌دانم.

ارباب کیخسرو — بنده تأسیس مدرسه حقوق وسیاسی را یکی ازلوازم اینمملکت می‌دانم برای اینکه مامیدانیم هرخبط وخطائی که می‌شوداز ندانستن‌حقوق است‌تاوقتی که‌اولیای امور کاملامسبوق ازحقوق نباشند نمیتوانند کاملا حفظ حقوق دیگران را بکنند لکن یکتوضیحی‌هم میخواستم از مخبر که اینجاپانزده هزارتومان برای یك‌مدرسه‌حقوق‌تصویب کرده‌اند ومقصودشان معلوم است که برای بنای این مدرسه است درصورتی که این مدرسه بنابشود لابدیك مخارج سالیانهٔ داردکه اینمدرسه دائر باشد میخواهم بدانم برای آنمخارج چه‌ترتیبی درنظر گرفته‌اند

معاون وزارت‌معارف — این‌پانزده‌هزار تومان فقط ازبرای بنای مدرسه است مخارج‌سالیانه که فرمودید الان که مدرسهٔ سیاسی دائر است یك مخارجی‌داردکه آنمخارج خواهدبودیك‌اضافاتی‌هم‌اگر لازم داشته باشد درثانی تقدیم مجلس خواهدشد.

حاج‌شیخ علی خراسانی — معلوم‌است که‌ترقی هرملت بسته بمعارف است هرملتی‌که علم‌و معارف در اوترقی نکند خودشان هم ترقی نخواهند کرد اما موضوع را نبایدازدست داد که معارف‌چیست معارف‌وعلم خشت‌وآجروگچ بالای‌هم گذاشتن نیست ماحالا یکمدرسه سیاسی که داریم قسمتی‌عمارتی‌راکه چند هزار تومان باید خرج کنند ودرست کنند الان در ماهی پنجاه تومان اجاره میکنند ما باید بدانیم معارف‌برای مملکت ماامروز چیست ماا‌گرهمه‌ملتمان را یکشخص واحد فرض‌کنیم و بخواهیم به‌بینیم که درچه درجه از معارف باید نگاه داریم معلوم میشود طفل هشت ساله است‌وطفل هشت‌ساله‌را باید بمدرسهٔ ابتدائی فرستاد نه‌اینکه بنای مدرسهٔ سیاسی بکنیم‌ما مدرسه ابتدائی درمملکت‌مان نداریم اگر معارف و علوم هم باید باشخاص معین ومعلومی داده شود آن یکمطلبی است علیحده والا اگر مابخواهیم پایهٔ‌علم ومعارف را درمملکت خودمان بگذاریم بایدمدارس ابتدائی ایجاد بکنیم که این ملت بیچاره سوادفارسی داشته باشندکه پاره سال دیگر اگر بخواهند رأی بدهندبخط خودشان بنویسندکه وکیل مافلانکس‌است

پانزده هزار تومان زمین‌قیمت‌دارد پانزده هزارتومان هم اعتبار می‌دهیم که بااین سی‌هزار تومان یك‌عمارتی بکنند وحال آنکه آن‌عمارت هیچ بحال‌ما فایده‌ندارد ومدرسهٔ سیاسی الان هست‌ماهی پنجاه تومان اجاره میدهند این سی‌هزار تومان ماهی‌سیصدتومان بقواعد تجارتی فائده خواهد کرد اینها را بنده از جزء بوالهوسی‌میدانم اینکه اینهارا ازجزء معارف بدانم بطوری که‌بنده حساب کرده‌ام‌مملکت ما ده‌هزارمدرسهٔ ابتدائی لازم است وقتی مامدرسهٔ ابتدائی باز کردیم آنوقت باید پنج مدرسه حقوق سیاسی داشته باشیم نه‌اینکه‌ماهنوزهیچ‌مدرسه‌ابتدائی‌بروی‌ملت‌نتوانسته‌ایم بنا کنیم بیائیم سی‌هزار تومان مخارج برای عمارت مدرسه سیاسی بکنیم در صورتیکه می توانیم بهتر از آنعمارات را بکمرتبه اجاره بکنیم هیچ داعیه ندارد که ما بخواهیم این خرج را بکنیم چون در کمیسیون هم بنده آنروز که بودم مخالفت کردم آقای معاون اظهاری کردند که حالا جواب عرض می کنم که مجدداً تکرار نشود فرمودند بایدعمارت مدرسه را بطریق حفظ‌الصحه ساخت ماهنوزحفظ‌الصحه بجهت آبهای خودمان و گردو خاکهائی که هست نتوانسته‌ایم ایجاد کنیم‌حالا بیائیم برای چند ساعتی که شاگرددرمدرسه‌است درمنزل باحفظ‌الصحه باشد وباقیرادر همان‌منازلی‌که غیرحفظ الصحه‌خواهد بود پس بهتراین است‌که همان‌طوریکه تاحال‌معمول داشته‌ایم یك منزلی صدهزار تومان مخارج‌او شده است به پنجاه تومان اجاره بکنیم وبقیه منافع این سی‌هزار تومان راسه چهار مدرسه ابتدائی‌باز کنیم اگر بفرمائید که مدرسه ابتدائی داریم هرچه‌بیشتر باشد بهتر ده‌هزارمدرسه ابتدائی برای‌این‌مملکت لازم است ومسئله دیگرهر مخارجی که پیشنهاد می شود باید در مقابل آن یك‌عایدی معلوم‌گردد این پیشنهادی‌که ازطرف وزارت علوم ومعارف‌شده بود محل اورا ازعایدی نمك تصور کرده‌بودنداولا اینکه این پیشنهاد بایدبرود بکمیسیون معارف و کمیسیون بودجه و این مستقیماً از وزارت معارف آمده بود بکمیسیون واین خلاف قاعده است‌اگر بنابباشد که هرمحلی از طرف وزارتخانه ها مستقلا پیشنهاد بمجلس شود و بگذرد آن وقت مسئول عایدی دخل وخرج مالیه مملکت که خواهد بود در صورتی که‌وزارت‌مالیه‌خبرندارد وخود وزارت‌معارف که این لایحه را پیشنهاد کرده بود محل نمك را تصور کرده بود وحال آنکه امروز نظر اکثریت مجلس وهیئت وزراء براین است که مالیات‌نمك را بایابد تغییرداد یاآنکه تحقیق‌در اوباید دادهٔ شود با این حال بنده با این عرایض که کردم بهیچوجه نمی‌توانم تصویب کنم وگویا بعضی از آقایان هم هم‌همینطور باشند .

حاج‌عزالممالك — اینکه آقای حاج‌شیخ علی فرمودند هر پیشنهادی که میشود ازوزراءباید برود بوزارت مالیه وبتوسط او بمجلس پیشنهادشود واینکه پیشنهاد شده‌است برخلاف قانون بوده است هیچ وقت یك‌همچوقانونی وضع‌نشده است که وزیر دیگری جز وزیر مالیه‌نمی‌تواند پیشنهادی بکند و اعتباری بخواهد البته‌هروزیری می‌تواند که‌پیشنهاد بکند واین مخالف قانون نیست واما‌اینکه این‌طور تصدیق فرمودند برای بنای مدارس ابتدائی آنهم پیشنهادی دراین باب هست وتاچند روز دیگر به مجلس خواهدآمد در آنموقع زودتر رای خواهند داد و عوض اینکه دراین موقع با تاسیس مدرسه سیاسی وحقوق خدمت می کنند در آنموقع موافقت بکنند که آن لایحه زودتر بگذرداما‌یکی ازلوازم تحصیل بنای مدرسه است که خیلی‌لزوم داردو این که راجع بکمی بودجه هم مذاکره می شود همین ملاحظه راکمیسیون بودجه هم کرده است چنانچه چهل هزار تومان برای این مصارفات از عایدات نمك تقاضا کرده بودند بملاحظه همینکه محل‌این‌را عایدات نمك قرارداده بودند و امروز معلوم نیست عایدات نمك چه‌حالی خواهد داشت کمیسیون‌پانزده هزار تومان برای یك مدرسه‌سیاسی را اینقدرزیاد وتحمیل بربودجه ندانست بلکه‌لازم‌می داند که این مبلغ صرف تأسیس یك مدرسه مهمی مثل مدرسه حقوق وسیاسی بشود

رئیس — گویامذاکرات دراین‌باب‌کافی نباشد فقره سیم وچهارم وپنجم را وزارت معارف مسترد می‌دارند .

معاون‌معارف — بله عجالتاً بناشد که این ها مسکوت عنه بماند بعد اگر بناشد در ثانی پیشنهاد میشود

رئیس — پس رای می گیریم بفقره‌اول‌در باب سیزده هزار و هفتصد و هفتاد ذرع زمین از اراضی نگارستان و بعد در فقره اعتباری که خواسته‌اند .

حاج آقا ـ مذاکره بقدر کفایت‌نشده است بنده عرض‌داشتم .

رئیس — بیش ازاین مذاکره‌لازم نیست رای می گیریم برای زمین آقایانیکه موافقند ورقه سفیدخواهند انداخت آنهائی‌که مخالفند ورقه‌آبی (در این موقع شروع باخذ آراء گردید ـ حاج میرزا رضا خان احصاء نموده نتیجه را رئیس اعلام‌داشت) .

رئیس ـ باکثریت ۵۰ رای‌تصویب‌شد(اسامی تصویب کنندگان) معتمد التجار . سلیمان میرزا شیخ ابراهیم زنجانی . دکتر اسمعیل خان . صدر العلماء . دکتر میرزا لقمان . شیبانی . حاج سید نصرالله . ذکاء الملك . دکتر علی‌خان . میرزا مرتضی قلی خان. طباطبائی . آقا میرزا ابراهیم قمی . لسان‌الحکماء . معززالملك . سادات ـ آقا سیدجلیل . حاج‌محمدصادق . ابوالقاسم میرزا . منتصرالسلطان. آقامیرزااحمد . کزازی . آقاسید حسین‌اردبیلی. ارباب کیخسرو . فرزانه. مشیرحضور ضیاءالملك . حاج‌عزالممالك. حاج‌وکیل‌الرعایا ناصرالاسلام. میرزارضان‌خان‌نائینی . شیخ‌غلامحسین معاضدالملك . تربیت. دهخوارقانی. ادیب‌التجار عزالممالك. حاج میرزا رضاخان. میرزاعلی‌اصفهانی بهجت . سعیدالاطباء . میرزاآقاخان . میرزاداود خان. حاج‌سیدابراهیم. محمدهاشم‌میرزا. وحیدالملك شیخ‌محمدخراسانی ـ نجات.

(اسامی رد کنندگان.)

آقاشیخ‌حسین یزدی. اعتصام‌الملك. حاج شیخعلی خراسانی.

رئیس ـ رأی می گیریم بفقره دویم اعتبار پانزده‌هزارتومان‌برای‌بنای‌مدرسه.

ناصرالاسلام ـ چون محل این پانزده‌هزار تومان را در لایحه وزیر از محل نمك‌معین کردند و محل نمك هم‌که‌هنوز تکلیفش معین نیست و حالا در موقع رأی دادن اسباب اشکال خواهد شدکه‌این وجهی‌که بایدتهیه شود ازکجا است خوبست‌آقای معاون وزیر توضیح بدهند که این خرج محل معینی خواهد داشت یااینکه خیر ازکلیه بودجه‌این پانزده هزار تومان داده خواهد شد.

معاون ـ همین طوری که مذاکره شد آن وقتی که سه‌باب‌عمارت‌برای مدرسه وموزه‌وکتابخانه پیشنهاد شده بوداز محل نمك بود محلش وبعدچون عجالة همه آنها زیاد بود عایدات نمك هم‌تکلیفش معلوم نیست و این هم لازم بود البته از عایدات کلی مملکت وجه این را باید معین کنند و جزء عایدات کلی‌باید معین‌شود.

رئیس ـ این را بایداینجاعرض‌کنم که‌لایحه که از طرف وزراء پیشنهاد شده و لایحه هم که از طرف کمیسیون داده شده است درست نیست و ماده بندی نشده و ما نمی‌توانیم رأی بگیریم البته کمیسیون بودجه باید بگوید که این پانزده‌هزار تومان را تصویب میکنند یا نمیکنند این ترتیبی را هم که رأی گرفتیم نباید‌که سابقه بشود برای اینکه هم راپورت کمیسیون‌مغشوش بود و هم‌لایحه وزیر ولی حالا بنده عرض میکنم که از این قبیل لوایح و این قبیل راپورت ها را بنده قبول نخواهم کرد.

حاج‌عزالممالك ـ لایحه‌وزیر را که‌فرمودید ماده بندی‌نشده است صحیح‌است‌ولی کمیسیون تصور کرد‌که دادن زمین بایر برای بنای مدرسه دولتی تغییری در جمع و خرج نمی‌دهد بلکه این زمین بود که بایر بود و حالا مدرسه ساخته می شود باینجهت صلاح ندید که خودش دخل و تصرف و ترتیبی بدهد.

رئیس — چه‌تفاوت می کند.

حاج‌عزالممالك — چه‌فرق‌می کند حالاهم مال‌دولت است.

رئیس — چرامیشود که‌دولت این‌راخرج‌دیگر بدهد کمیسیون بودجه باید این را رأی ندهد حالا رأی می گیریم آقایانی که تصویب می کنند این‌پانزده هزار تومان را برای‌بنای مدرسه سیاسی ورقهٔ سفید خواهند انداخت وآقایانی که‌مخالفند ورقه‌کبود.

(شروع‌باخذ اوراق گردید حاج‌میرزا رضاخان احصاء نمود نتیجه اعلام شد.

رئیس — باکثریت چهل‌وپنج‌رأی‌از۷۷ نفر نمایندگان تصویب‌شد).

(اسامی تصویب کنندگان)

آقاسیدحسین کزازی. آقاسید حسین اردبیلی. لسان الحکماء. حاج‌وکیل الرعایا ـ آقا سید محمد. رضای مساوات ـ ذکاءالملك ـسلیمان‌میرزا ـ آقاشیخ ابراهیم زنجانی. دکتر علیخان. آقا میرزا ابراهیم. قمی. دکتراسمعیل‌خان‌معتمدالتجار. منتصرالسلطان آقا سیدجلیل. علیزاده. وحیدالملك. آقامیرزارضاخان‌نائینی سعیدالاطباء ـ ادیب‌التجار. دهخوارقانی. صدرالعلماء

محمدهاشم‌میرزا ـ میرزالقمان. ضیاءالممالك. معاضد الملك ـ میرزا قاسم‌خان. ـ مشیرحضور. معزز الملك. تربیت. میرزا داودخان ـ حاج عز الممالك ـ ارباب کیخسرو ـ ناصرالاسلام. نجم‌آبادی. آقاشیخ‌غلامحسین عزالملك. میرزامحمدنجات. فرزانه. آقامیرزاابراهیمخان فهیم‌الملك. آقامیرزا احمد. ابوالقاسم میرزا. بهجت. آقامیرزا مرتضی قلیخان ـ آقا میرزا علی اصفهانی ـ ورقه آبی ـ آقاشیخعلی خراسانی.)

رئیس — رأی در کلیات این‌دوفقره می گیریم آقایانی که تصویب می کنند ورقه‌سفیدخواهندانداخت وآقایانی که مخالف هستند ورقه کبود (در اینموقع شروع باخذ اوراق رأی گردید حاج میرزا رضاخان احصاء نمود نتیجه بعبارت ذیل اعلام شد).

رئیس — باکثریت ٤۹ نفراز ۷۷ نفرنمایندگان تصویب شد(اسامی تصویب کنندگان .)

مشیرحضور ـفهیم‌الملك. سلیمان میرزا. میرزا. علی اصفهانی. زنجانی. آقامیرمحمد نجات. شیبانی. صدرالعلماء ـمعتمدالتجار. ذکاء الملك. ادیب التجار. حاج سیدنصرالله ـ آقا سیدجلیل ـ میرزا لقمان. دکتر. علیخان. وحیدالملك. وکیل‌الرعایا. آقاسیدمحمدرضای مساوات. آقاسیدحسین کزازی ـ میرزا داودخان ـ علی‌زاده. ابوالقاسم میرزا ـ آقا میرزا ابراهیم قمی بهجت ـلسان‌الحکماء ـ آقاشیخ‌اسدالله ـمعززالملك میرزا مرتضی قلیخان ـسعیدالاطباء. ارباب کیخسرو ناصرالاسلام. فرزانه ـآقامیرزا احمد ـ آقاسیدحسین اردبیلی ـشیخ‌غلامحسین. عزالملك. میرزارضاخان‌نائینی میرزا قاسم‌خان ـنجم‌آبادی ـضیاءالممالك ـتربیت. منتصرالسلطان. حاج‌عزالممالك. آقامیرزا ابراهیمخان حاج‌سید ابراهیم‌مدرسی. محمد هاشم‌میرزا. معاضد. الملك. حاج‌میرزا رضاخان. دهخوارقانی. (ورقه‌آبی آقاشیخ حسین یزدی. آقاشیخعلی خراسانی) .

رئیس — راپورت کمیسیون بودجه راجع به تخفیف صنف صباغ ودباغ کاشان قرائت میشود (راپورت مزبور بعبارت ذیل‌قرائت‌شد.)

در کمیسیون بودجه لایحه وزارت مالیه را که متضمن تلگراف انجمن‌ولایتی کاشان راجع بتخفیف صنف صباغ و دباغ کاشان قرائت گردید انجمن ولایتی نظر به‌نکت این‌که صنف تصدیق نموده اند مبلغ یکصدوسی‌وچهار تومان تفاوت عمل‌صنف‌صباغ وسیصدوبیست تومان تفاوت عمل صنف دباغ تخفیف داده شود پس مذاکرات لازمه نظر باطلاعات اکثر اعضاء کمیسیون باحضورمعاون‌وزارت مالیه تمام‌تفاوت عمل‌صنف صباغ ونصف تفاوت عمل‌صنف‌دباغ موافق مواد ذیل باکثریت تصویب گردید.

ماده اول — مبلغ‌یکصدوسی‌وچهارتومان‌تفاوت صنف صباغ تخفیف‌داده میشود.

ماده دویم — مبلغ‌یکصد وشصت تومان تفاوت عمل صنف دباغ تخفیف داده میشود.

رئیس — مذاکره در کلیات‌است‌مخالفی‌هست؟ (اظهاری نشد) ـ رأی می گیریم که داخل در مواد شویم آقایانی که تصویب‌می کنندقیام نمایند(باکثریت تصویب‌شد).

ماده اول — مبلغ یکصد و سی و چهار تومان تفاوت‌عمل صنف صباغ تخفیف داده‌میشود.

رئیس — مخالفی نیست ـپس رأی‌می گیریم آقایانی که تصویب‌می کنندورقه‌سفید خواهندانداخت وآقایانی که تصویب نمی کنندورقه آبی‌خواهنددادد.

(شروع باخذآراء گردید وحاج میرزارضاخان احصاء نمود ونتیجه اعلام شد.)

رئیس — باکثریت ٦۳ رای‌از ۷۸ نفرنمایندگان تصویب شد (اسامی تصویب کنندگان.)

آقاسید جلیل ـ متین‌السلطنه حیدرمیرزا ـمیرزا ابراهیم قمی ـحاج‌وکیل‌الرعایا. لسان‌الحکماء ـ آقا سید حسین کزازی ـ آقاشیخعلی‌خراسانی ـ آقاسید. حسین اردبیلی ـ آقامیرزا احمد ـمساوات. منتصر. السلطان ـمیرزا داودخان. ابوالقاسم‌میرزا. علی‌زاده. بهجت ـوحید الملك ـمرتضی قلیخان نائینی ـ آقا ـ محمدبروجردی. آقاسیدمحمدرضای‌همدانی. شیخ‌اسدالله لواءالدوله . ناصرالاسلام . میرزا رضای‌مستوفی . سعیدالاطباء . افتخارالواعظین . معدل‌الدوله — ارباب کیخسرو . میرزا قاسم‌خان . حاج‌سید ابراهیم اعتصام‌الملك . فرزانه . معززالملك . مشیرحضور تربیت. حاج‌عزالممالك. شیخ‌غلامحسین. دهخوارقانی آقاشیخ‌محمد خراسانی . خیابانی. میرزارضای‌نائینی دکتر اسمعیل‌خان . نجم‌آبادی . آقاسید محمدباقر ادیب . محمدهاشم‌میرزا . دکتررضاخان. ذکاءالملك سلیمان‌میرزا . زنجانی . آقاشیخعلی شیرازی . حاج سیدنصرالله . قشقائی . معتمدالتجار . صدرالعلماء آقا سیدحسن قمشهٔ . شیبانی . دکتر علی‌خان . انتظام‌الحکماء . حاج‌میرزا رضاخان . ضیاءالممالك ادیب‌التجر . معاضدالملك . آقا میرزا ابراهیم‌خان

ماده دویم. مبلغ یك‌صدو شصت تومان نصف تفاوت عمل صنف دباغ تخفیف داده می‌شود .

حاج‌سیدابراهیم — این معلوم است که اصل مالیات که گرفته می‌شد و تفاوت عملی هم که می گرفتنداگرچه تفاوت عمل ترتیب‌صحیحی نداشت اما‌بیك ملاحظه بود که اگر آن صنف ویا آنملك تفاوتی وترقی میکرد آن ملاحظه تفاوت عملی بر مالیات آن افزوده می‌شد پس در باب صنف دباغ که ترقی نکرده است‌وچیزی برآنها افزوده نشده است وبهمانحال اولیه باقی مانده است جهت ندارد که تفاوت‌عمل از آنهاگرفته شود وعقیده بنده‌این بود که بهمان طریقیکه بصنف صباغ کلیة تخفیف دادهٔ شد بآنهاهم تفاوت عمل هم‌که تخفیف داده بشود و آقای معاون وزیر مالیه که در کمیسیون تشریف داشتند توضیح دادند که‌فعلا این‌ها مشغول کاری هستند بنده جواب عرض میکنم که مشغول کار بودن دلیل ترقی‌نیست واین‌ملاحظه مانع‌نمی‌شود از اینکه عملشان نکث کرده و ازدیاد نباشد وما نصف تفاوت عمل را از آنها نگیریم بعقیده بنده همان طوری که انجمن تقاضا کرده بود که تمام تفاوت عمل تخفیف داده شود خوب است تخفیف داده بشود .

حاج‌وکیل‌الرعایا ـ برای دباغی وتخفیف مالیات آندلایلی که در صباغی موجود بود بنده‌در اینجانمی‌بینم وصباغی حالش‌معلوم‌است برای اینکه اغلب مردم و اهالی بمنسوجات خارج میل دارند ازاین جهت‌صباغی کاشان خیلی تضعیف پیدا کرده است‌اگرچه‌این یك اشتباهی‌است ولی‌عجالتاًمادراین اشتباه‌باقی‌هستیم وچون‌این‌دلیل‌راکه‌درصباغی‌بودودر عمل‌دباغی‌فعلاموجودنمیبینم‌میخواستم‌اگر اطلاع تازه‌است صنف دباغ‌محتاج بتخفیف بنده‌شده باشندبفرمایند که مسبوق باشیم دباغی دراین مملکت چیزی نیست که روبتضعیف رفته باشد تااینکه تخفیف داده شود

حاج‌عزالممالك ـ اینجا نظر وزارت‌مالیه بتصدیق انجمن‌ولایتی بوده وانجمن‌ولایتی تصدیق می کندکه هردو صنف درنهایت شکستگی‌وپریشانی هستند که قادر بدادن این تفاوت عمل نیستند ولی همان ملاحظه‌که حاج وکیل‌الرعایا داشتند کمیسیون هم همین ملاحظه را داشت و همچوصلاح دانست‌که نصف تفاوت عمل دباغ تخفیف داده شود برخلاف صباغ‌که باید تمام آن تخفیف داده شود واین گویا مذاکره لازم نداشته باشد .

رئیس ـ گویا مذاکرات کافی باشد(گفتند کافی است) پس رأی می‌گیریم‌آقایانی که موافقند باراپورت کمیسیون بودجه‌ورقه‌سفید خواهندانداخت آقایانی که مخالفند ورقه آبی خواهند داد (دراین موقع شروع باخذ آراء گردید وحاجی میرزارضا خان احصاء نمود)

رئیس ـ ماده دویم باکثریت ۵۸ رای تصویب شد .

(اسامی تصویب کنندگان)

متین‌السلطنه ـ بهجت ـ آقاشیخ محمدخیابانی سلیمان‌میرزا ـ صدرالعلماء ـ آقا شیخ علی‌شیرازی حاج سید نصرالله . انتظام الحکما . قشقائی . وحیدالملك. آقا میرزا ابراهیم قمی. اعتصام‌الملك ذکاءالملك. منتصرالسلطان . حیدر میرزا . رکن. الممالك . حاج سید ابراهیم . آقا میرزا ابراهیم خان . معدل‌الدوله . فرزانه . آقا سید جلیل. علی. زاده . میرزا مرتضی قلی‌خان. طباطبائی . میرزا رضاخان نائینی . ابوالقاسم میرزا . آقامیرزا احمد میرزا رضای‌مستوفی . آقا محمد بروجردی. شیخ اسدالله . آقامحمد رضای همدانی . سعید الاطباء آقا شیخ حسین یزدی . حاج دکتر[رضا خان . شیبانی . معاضدالملك . میرزا قاسم خان . تربیت. لواء الدوله. حاج‌میرزا رضا خان. حاج‌عزالممالك معززالملك . آقا شیخ‌محمدخراسانی . ضیاءالممالك نجم آبادی . افتخارالواعظین . ارباب کیخسرو دهخوارقانی . ناصرالاسلام . آقاسید حسین‌اردبیلی آقا سید حسین‌کزازی . دکتر علی‌خان . شیخ ـ علی خراسانی . آقا سید محمد رضای همدانی . ـ لسان‌الحکماء . میرزا داودخان . مشیرحضور. شیخ غلامحسین . آقا شیخ ابراهیم زنجانی

رئیس — بکلیات این‌رأی باید گرفته‌شود مخالفی هست ؟

حاج‌سیدابراهیم— بنده در کلیات این راپورت عرض دارم درعبارتی‌که درماده دویم است که صدو شصت تومان تخفیف داده شود چون حال مالیات ما امروز اینطور است‌که یك اهمیتی‌داردکه باسم اصل وفرع گرفته میشود

رئیس — این‌کلیات نیست این‌راجع‌بماده دویم است .

حاج‌سید ابراهیم— راجع بکلیات همین است بواسطه اینکه مخالفت یا اجع بماده اول‌است یاماده دویم پس بکجا باید راجع باشد

رئیس — کلیات اینست که تخفیف داده نشود.

حاج سید ابراهیم — پس بنده مخالف تخفیف نیستم.

رئیس — رای می گیریم بکلیه این دو ماده آقایانی که تصویب می کنند ورقه سفید خواهند انداخت آنهائی که مخالفند ورقه آبی

(شروع باخذ آراء گردید حاج میرزا رضا خان احصاء نمود)

رئیس — باکثریت ۵۸ رای از ۷۴ نفر تصویب شد.

(اسامی تصویب کنندگان)

سلیمان میرزا . دهغوارقانی . شیخ غلامحسین آقاشیخ محمد خیابانی . دکتر اسمعیل خان . آقاشیخ شیرازی . ذکاءالملک . زنجانی . حاج دکتر رضاخان آقا شیخ اسدالله . آقاشیخ محمد خراسانی . شیبانی انتظام الحکماء . حاج سید نصرالله . دکتر حیدر میرزا . متین السلطنه . قشقائی . میرزا رضای مستوفی . دکتر علیخان . آقامیرزا ابراهیم قمی . لسان الحکماء . مساوات . حاج شیخ علی خراسانی آقامیرزا داود خان . آقاسید حسین اردبیلی . آقا سید جلیل . ابوالقاسم میرزا . سعید الاطباء . افتخارالواعظین . معدل الدوله . ناصرالاسلام . لواء الدوله . منتصرالسلطان . علی زاده . میرزا احمد . حاج میرزا رضاخان . بهجت . آقامحمد بروجردی . حاج سید ابراهیم . میرزا مرتضی قلی خان . معززالملک . آقاسید محمد رضای همدانی ارباب کیخسرو . محمد هاشم میرزا . صدرالعلماء اعتصام الملک . میرزا قاسم خان . فرزانه . مشیر حضور . نجم آبادی . ضیاء الممالک . میرزا رضا خان طباطبائی . حاج عز الممالک . تربیت . معاضدالملک . آقا میرزا ابراهیم خان . آقاشیخ حسین یزدی . رکن الممالک

رئیس - آقای وزیرخارجه درباب مستخدمین خارجه فرمایش داشتید؟

وزیرخارجه - چند روز قبل عرض کردم درباب حقوق مستخدمین خارجه از سوئدی وفرانسه که اطلاعی رسیده بود از پاریس وجوابی که داده شد که بلکه بتوانند درباب حقوق آنها یك تخفیفی بدهند برطبق تلگرافی که مجدداً رسیده معلوم می‌شود که این تخفیف مقدور نشده است باین معنی که اظهار می کنند درباب مستخدمین سوئدی برای یکنفر سلطان بیست هزار فرانك ودونایب هر کدام دوازده هزار فرانك در سال باید داده شود همین مقدار هم دولت عثمانی تجویز کرده است وبیشتر ازاین مقدر نبوده که بتوانند کم کنند ازاین میزان این را تمام کرده اند واظهار کرده اند ودرباب مستخدمین فرانسوی هم که تعیین کرده اند میگویند اینهائی که اجیر شده اند اشخاص لایق شایسته هستند ودرآنجا بسالی بیست ودوهزار فرانك مشغول خدمت اند ومعین است کسی که بتواند بطور شایستگی از عهده خدمتی برآید آنها را باید اجیر کرد و بطوری که ازآنها متوقع هستیم باحقوق کمی نمیشود آنها را اجیر کرد این است که برای آنها سی هزار فرانك قرار داده اند ومی گویند کمتر ازاین مقدور نیست اینست که خواستم عرض کنم کار این مطلب باین جا رسیده است و قرار حقوقشان مثل سایرین بانجام رسیده فقط حقوق است که بتصویب مجلس برسد و تلگراف کنیم که کنتراتشان راامضاء بکنند وحرکت بکنند.

رئیس - گمان میکنم که این ممکن نباشد امروز مطرح مذاکره شود در کمیسیون بودجه مذاکره می کنند و قرارش را می دهند و روز شنبه درآن مذاکره میشود — قانون پستی از ماده چهل وپنج شروع می شود.

وزیر خارجه - بنده تقاضا میکنم که اگر اجازه بدهند چون این مطلب تا اینجا رسیده است امروز درمجلس مطرح وتمام شود که زودتر مستخدمین بیایند والبته برای اصلاح وقت هم بهتراست.

رئیس - یك پیشنهادی که نشده است درچه چیزی رای خواهیم گرفت هنوز هم اذهان آقایان مسبوق نشده است گمان میکنم بهتر این است که بماند برای جلسه بعد الا اگر لازم است و مجلس موافقت میکند که چیزی نوشته شود تا در آن مذاکره کنیم.

وزیر خارجه - اگر اجازه بفرمائید الان بنویسیم که خوانده شود.

رئیس - بنویسید و - تا پیشنهاد نوشته شود قانون پستی قرائت میشود.

ماده ۴۵ — درصورتی که دفتر تأدیه بروات پستی بقدر کفایت وجه درصندوقش موجود نباشد وتأخیری در تأدیه بروات حاصل شود تا زمانی که این تأخیر ازحدود معینه درنظام نامه مخصوص بروات پستی تجاوز نکرده است اداره پست غرامتی برای تأخیر تأدیه نخواهد داد.

آقا میرزا ابراهیم خان - بنده این ماده را با اعتبار بروات پستی منافی میدانم بروات پستی درتمام دنیا باندازه معتبراست که برات پستی ازیك اسکناس بانکی اعتبارش کمتر نیست اگر بیشتر نباشد این ماده آن اعتبار را بکلی ساقط میکند بایدبرات پستی طوری باشد که ازیك مرکز پستخانه بیك محلی که میرود بفاصله سه روز که آن برات بمحل رسید موافق آن وعده که روی آن نوشته شده است وزیادتر ازسه روز نیست باید فوراً پول اوداده شود باین جهت بنده منافی می دانم مخالف این ماده هستم.

افتخارالواعظین - اینجا گویا آقای آقا میرزا ابراهیم خان این ماده راخوب ملاحظه نفرموده اند که این ایراد رامیفرمایند درصورتیکه این ایراد وارد نیست بجهت اینکه میگوید درصورتیکه دفتر تأدیه بروات پستی بقدر کفایت بروات پستی وجه در صندوقش نباشد غرامتی درتأخیر تادیه بروات نخواهد داد اولا حتی الامکان موافق نظامنامه که نوشته خواهد شد خود اداره پست مواظب خواهد بود براینکه مادامی که درصندوقش یك وجه معینی نباشد برات نکند حالا ممکن است یك وقتی مثلا پستخانه خراسان ازپستخانه تهران مطلع نباشد و پستخانه مرکزی همچو گمان کند که آنجا یك همچو وجهی بوده است وآن وجه را به پیشکار مالیه یا به طهران یا تجاردیگر وزیر حواله کرده است بپردازد و هنوز نپرداخته است که وجه درصندوق حاضر نباشد البته آن وجه داده خواهد شد ولی برای این چند روز چهار روز یا ده روز که معطل شده است ووجهی در صندوق حاضر نبوده است بگوید غرامتی بمن باید بدهید برای این معطلی آن غرامت را اداره پست قبول نمیکند وازاداء آن غرامت خودش را غیر مسئول می داند ومسئول اداء آن غرامت نخواهد بود.

آقا میرزا ابراهیم خان - بنده باین اندازه توضیح آقای مخبر قانع نشدم وماده راهم درست خوانده بودم ومیدانم که مینویسد اگر پول درصندوق موجود نداشته باشد چنان خواهد شد این ماده باین صورت همین طوریکه عرض کردم بروات پستی را از اعتبار می اندازد ولی اگر پولی در صندوق ندارد برات نکنند و گذشته از این بنده داخل درجزئیات نمیشوم می توانند ترتیبی بدهند که ازراه دیگری طوری بشود که اعتبار بروات پستی کاسته نشود وتصور می کنم که قبول کنند این ماده برگردد بکمیسیون واصلاح شود.

منتصرالسلطان — در اینجا که اظهار شد این ترتیبی میشود برای دولت ازپرای بروانش که اگر تأخیر شود خوب نیست باید هیچ تأخیر نشود بلی چون برات پستی خیلی معتبر است و تقریباً ازبرات تجارتی خیلی معتبر تراست ودرنظامنامهٔ پستی راجع به بروات آنجا مصرح است که تقریباً پنج روز یاهفت روز اگر برواتی که میرود بمرکز پستی حواله میشود یکقدری تأخیر در اداء وجه آن بشود خسارتی ندارد این یك نوع قانونیست وقتی که قانون ازمجلس می گذرد ودرنظامنامه داخلی ادارهٔ پست هم نوشته میشود ویك مدتی تا یکهفته وتا پنجروز قرار می گذارند که تأدیه شود واین از برای آگاهی ورفاهیت عامه است که یك وقتی دریك جائی هست که قصبه است و تاجر معتبری ندارد می دهند باداره پست برات پستی می گیرند واسباب راحت وآسایش مردم است وهیچ خسارتی بدولت وارد نمیشود وتوهین هم نیست.

حاج آقا — این ترتیباتی که مدافعه شد هیچ کدام جواب آن اظهاری که آقا میرزا ابراهیم خان فرمودند نشد بواسطهٔ اینکه همینطوری که گفته شد چون باید خیلی اعتبار باین ادارهٔ رسمی دولت داد همانطور که در نظر عموم است مطمئن باشند که مثل یکصرافی و یك تجارتخانه که پول میدهند وقتی که بناشد برود درمحل فوراً وصول میشود یك ادارهٔ دولتی که میخواهد یك صرافی را قبول بکند وواقعاً یکترتیب راجع برفاه عموم است درادارهٔ خودش ترتیب بدهند البته این را باید ملتفت شد که باید طوری معامله بکنند بامردم که یك صرافی ویك تجارتخانه میکنند که اگر کسی ازیك صرافی وتاجری براتی گرفت وحواله کرد بمحلی برات که معطل شد بواسطهٔ معطلی یکچیزی می دهند بآن صاحب برات یاترتیب دیگری که لازمه اش هست همانطور آن ادارهٔ دولتی که بخواهد این را اداره کنید باید لوازمش را هم ترتیب دهد اینکه هیچ فیدی ندارد که اگر معطل شد وپول در صندوق نبود این

اسباب این میشود که همیشه کسی که برات میگیرد در محلی میرود فوری باو نرسد وهیچ چیزی هم درمقابل این مابه الازاء ندارد این یقیناً هیچ حاضر نخواهد شد برای اینکار علاوه هم دردسر دارد.

افتخارالواعظین - آن توضیحی راکه بنده دادم یاواقعاً قاصر بودم از اداء مطلب یااینکه درست التفات نفرمودند عرض میکنم وقتی باعتبار دولت صدمه میرسد که دولت بگیرد این براتی را که شما مثلا حواله آورده اید من ضامن ادای این وجه نیستم ونمیدهم یك تجارتخانه باتمام اعتبار خودش ممکن است برایش وقتی که براتی میرسد برمیدارد نکولش را مینویسد ووقتی هم که نکول نوشت ابداً بآن تجارتخانه واعتبار تجارتی او صدمه وارد نمی‌شود اینجا اگر دولت بگوید که شما براترا ازمرکز پستخانه طهران گرفته اید وپستخانهٔ خراسان بشما پول نخواهد داد این حق باجناب عالی است اما اینجا میگوید که اگر چنانچه موافق نظامنامهٔ داخلی پست یاپنجروز یا هفت روز بقسمی که درخود کمیسیون مذاکره شده ودرنظامنامهٔ اداریشان هم الان نوشته شده است ازهفت روز بیشتر نیست البته دراینمدت باید اداره پست این وجه رابآن دارنده برات برساند ولی در صورتی که درصندوق وجه نداشته باشد و درپنج روز یا هفتم این وجه را بآن دارنده برات برساند ولی درصورتی که درصندوق وجه نداشته باشد ودرروز پنجم یاهفتم این وجه را بصاحب برات ندهد صاحب برات نمیتواند بگوید که برای این پنجروز یك غرامتی بدهد یا اینکه یك نزولی بدهد و در صورتیکه پنجروز از برای این اداره یك مهلتی قرار بدهیم ازکجا این توهینی میشود برای اداره وقتی سلب عدم اعتبار دولت میشود که بگوید من این پول را نمیدهم وضامن ادای آن نیستم.

رئیس - کافی نیست مذاکرات شور اول است. [گفتند کافی است].

ماده ۴۶ — اداره پست بجهت اموریکه باوسپرده شده است مسئولیت بعهده نمیگیرد مگر بآن مقداریکه درفصل ۴۰ و ۴۱ و ۴۲ و ۴۳ و ۴۵ این قانون تصریح شده است ولی درخصوص حمل مسافرین وبنهٔ آنها بقانون مخصوص که وضع میشود مسئول خواهد بود.

رئیس - مخالفی نیست (بهجت سئوالی دارم) بفرمائید.

بهجت — بنده فقط میخواستم سئوال کنم که این قانون است یانظامنامه داخلی که از مجلس می گذرد.

افتخار الواعظین — وقتی که یك وزیری درلایحه مینویسد موافق قانونی که وضع میشود مقصود قانونی است که ازمجلس میگذرد.

بهجت - عرض میکنم که یقیناً نظامنامه داخلی است اگر معاون پست حاضر بود یقیناً دفاع میکرد که اینجا مقصود نظامنامه داخلی است اینجا لفظ قانون بیخود نوشته است.

رئیس - کار دیگری نداریم بجهت اینکه این قانون به ترتیب نخواهد گذشت وکسی نیست که دفاع کند جواب بگوید عجالتاً ده دقیقه تنفس داده میشود.

(دراین موقع تنفس شد - مجدداً جلسه یکساعت و ربع قبل از غروب منعقد شد).

وزیر مالیه - درباب مستخدمین سوئدی و فرانسوی که آقای وزیر امور خارجه شرحی بیان فرمودند ومجلس شورای ملی هم سابقاً استخدام آنهارا تصویب کرده است چون فعلا معطلی که هست برای اینکه اینها اعزام شوند وبیایند مسئله حقوق آنهاست ولازم بود پیشنهادی درباب حقوق آنها بشود ورای مجلس شورای ملی درباب حقوق آنها معلوم شود این است که بنده این پیشنهاد راکه که راجع است بحقوق آنها تقدیم می کنم وتقاضای فوریت آنرا هم می کنم (پیشنهاد دراروی میز رئیس گذارند و بعبارت ذیل قرائت شد)

مطابق تصویب مجلس شورای ملی وزارت خارجه داخل مذاکره شده بود که دو ۳ نفر مستخدمین سوئدی و ۲ نفر مستخدمین فرانسوی را اجیر نماید مستخدمین سوئدی ازبرای ژاندرمری و مستخدمین فرانسوی برای وزارتین عدلیه و داخله و مدت استخدام آنها ۳ سال خواهد بود چون مذاکرات تمام و فعلا فقط از برای تصویب حقوق مستخدمین فوق الذکر معطلی حاصل و چنانچه همه نمایندگان محترم می‌دانند لازم استکه استخدام آنها پیش از این طول نکشد لهذا مواد ذیل برحسب تصویب هیئت وزراء از طرف وزارت مالیه پیشنهاد مجلس شورای ملی شده و بفوریت تقاضای تصویب آن می‌شود.

ماده اول - مبلغ ۴۴ هزار فرانك برای هرساله ۳ نفر مستخدمین سوئدی بجهت ژاندرمری و درمدت سه سال.

(۱) - بیست هزار فرانك برای یکنفر سلطان

[۲] - ۲۴ هزار فرانك برای ۲ نفر نائب

ماده دوم - شصت هزار فرانك برای دو نفر مستخدم فرانسوی بجهت عدلیه وداخله ازقرار نفری سالی سی هزار فرانك درمدت ۳ سال.

رئیس — راجع بفوریت این لایحه مخالفی هست؟ (اظهاری نشد)

پس رای می گیریم درفوریت این لایحه آقایانی که موافقند بافوریت این لایحه قیام نمایند. اکثریت است حالا مجددا باید رای میگیریم در این که درهمین جلسه مطرح مذاکره شود آقایانی که موافقند که این لایحه درهمین جلسه مطرح مذاکره شود قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس — اکثریت است درکلیات این لایحه آیا مخالفی هست؟ [اظهاری نشد] پس رای می گیریم آقایانی که موافقند که شروع در مذاکره مواد این لایحه بشود قیام نمایند اکثریت است ماده اول را بخوانید.

[مجدداً ماده اول لایحه قرائت شد]

افتخارالواعظین — برای این که درموقع رای دادن تکلیف آخری قطعی خودمان را بدانیم از وزیر امور خارجه سئوال می کنم که بااین معنی که در اینجا نوشته شده است که از برای سلطان بیست هزار فرانك واز برای آن دو نفر نائب بیست وچهار هزار فرانك این چیزی است قطع شده است و ابداً گفتگوئی درآن نیست یا این است که اگر مجلس شورای ملی در این گفتگو بکند و تغییری بدهد قابل پذیرفتن هست.

وزیر امور خارجه — در اول جلسه که عرض کردم باین مبلغ قطع شده بکمتر ازاین مبلغ مقدور نیست.

رئیس — دیگر مخالفی نیست (اظهار نشد) رای می گیریم آقایانیکه موافقند با ماده اول بطوریکه خوانده شد ورقه سفید خواهند داد.

(رای گرفته شد آقای حاج میرزا رضا خان اوراق رای را بعدهٔ (۶۹) ورقه سفید احصاء نمود)

[آقایانی که تصویب کردند] آقا شیخ رضا آقا شیخ ابراهیم . صدرالعلماء . نجات . سلیمان میرزا . هشترودی . معتمدالتجار . آقامیرزا علی اصفهانی . آقاشیخ علی شیرازی . ذکاء الملك انتظام الحکماء . دکتر لقمان . حاج محمد کریم خان . متین السلطنه . حاج شیخ اسدالله . ادیب التجار . دکتر حاج رضاخان . حاج سید نصراله دکتر حیدر میرزا — آقا میرزا ابراهیم قمی لسان الحکماء . حاج مصدق الممالك . ابوالقاسم میرزا . حاج شیخ علی . رکن الممالك . حاج وکیل الرعایا . منتصرالسلطان . آقا سید محمدرضا . علی زاده . آقامیرزا داود خان . آقا میرزا احمد آقا سیدحسین اردبیلی . بهجت . آقا سید جلیل آقا میرزا رضای مستوفی . آقا سید محمد رضای همدانی . سعیدالاطباء . آقامیرزا مرتضی قلیخان ارباب کیخسرو . افتخارالواعظین . معدل الدوله آقا شیخ غلامحسین . طباطبائی . آقا میرزا قاسم خان . فرزانه . اعتصام الملك . حاجی آقا . آقا شیخ حسین . معاضدالملك . آقا میرزا ابراهیم خان . عزالملك . آقامیرزا رضاخان . مشیرحضور نجم آبادی . حاج میرزا رضاخان . شیبانی وحیدالملك . آدینه محمدخان . معززالملك . محمد هاشم میرزا . حاج سید ابراهیم . حاج عزالممالك ضیاء الممالك . حاجی شیخ الرئیس . فهیم الملك

رئیس — باکثریت (۶۹) رای تصویب شد ماده دویم را بخوانند.

[مجدداً ماده دویم قرائت شد]

رئیس - آقای لواء الدوله مخالفید؟

لواءالدوله — بله خواستم عرض کنم در هیچ قانونی تابع برمتبوع خودش فاضل نمی شود شما بوزراء حقوق می‌دهید یانصد تومان باینهامی می‌دهید دوهزار ویانصد فرانك تقریباً یانصد وشصت تومان ماسابقه هم داریم سابق می دانیم مثل قزاق خانه وبلژیکیها در اینجا مستخدم بودند دربین آن ها در قزاقخانه سرهنك دارند کاپیتان دارند وهمین طور صاحب منصب های دیگری در اول هم مخالف بودم یعنی ماهی هزار فرانك حقوق والا در اصل مطلب هیچکس مخالف نیست هیچ عاقلی مخالفت نخواهد کرد امادرمیزان حقوق آنها مخالفت دارم

بنده نمی دانم ما این بخشش را از کجا پیدا کرده‌ایم با این بودجه که داریم ومخارج مامی بینیم که از ممالك خارجه بیشتر شده و بودجه مان باقی دارد حالا عوض اینکه محلی برای این کسر بودجه پیدا بکنیم هی علی‌الاتصال این‌ها را از مجلس تصویب می کنیم یك‌وقت می بینیم که تقریباً بیست کرور و سی کرور باقی داریم •

حاج وکیل‌الرعایا — بنده مملکت را خیلی محتاج باستخدام مستخدمین می‌دانم و بدون اینکه مملکت ما یك ترتیب اداره پیدا کند هیچ بودجه نمی تواند مملکت را اداره کند مگر از راه علم‌واداره کردن چون استفاده بودجه همیشه بسته است بحسن اداره واینهم نتیجه آرزوئیست که‌ما در این هیجده ماهه که عمر مجلس را صرف کرده‌ایم داشته ایم ودر این موقع هم لازم میدانم که‌تبریك بگویم بمجلس که‌موفقیت حاصل کرده است باینکه آنهارا جلب کرده است بمملکت خودمان که برای خدمت بمملکت •

رئیس — گویا دیگر لازم نباشد که‌دراین باب مذاکره کنیم •

ارباب کیخسرو — بنده یك سؤالی‌داشتم

رئیس - نوبت شما هم‌هست بفرمائید •

ارباب کیخسرو — بنده می خواستم از آقای وزیر امور خارجه سؤال کنم که درباب‌مخارج مسافرت اینها چه قراری داده اند چون آنهم جزء خرج است باید معلوم باشد •

وزیر امور خارجه — برای میزان مخارج مسافرت آن ها چنانچه در موقع استخدام مستخدمین آمریکائی عرض کردم آنمقدار مخارج مسافرت را باید بتصویب وزراء واگذار کرد گمان می کنم برای مخارج مسافرت آنها هر کدامی دوسه هزار فرانك بیشتر نشود وآن را وزراء بقدریکه مقرر است می‌پردازند •

حاجی آقا - بنده یك سؤالی دارم •

رئیس — اگر بنا باشد مذاکره کنیم نوبت شما نیست نوبت آقای معزز الملك است و آقای مفرز الملك بفرمائید •

معزز الملك - بنده موافقم •

(بچند نفردیگر ازطرف رئیس اجازه داده‌شد و اظهار موافقت کردند) •

رئیس - آقای حاج آقا حالا نوبت شماست بفرمائید •

حاج آقا - بنده موافق بودم فقط یك سؤالی ازآقای وزیر امورخارجه داشتم •

رئیس - اگرموافقید که رأی خواهیم گرفت

حاج آقا - بنده فقط یك سئوالی داشتم و باید سؤال خودم را بکنم •

رئیس - اگر بخواهید همینطور می سئوال بکنید وتوضیح‌بخواهید که نمی‌شود رأی بگیریم - رأی میگیریم آقایانی که موافقند باماده دویم‌ورقه سفید خواهند انداخت برای اینکه اتلاف وقت نشود از حالا عرض می کنم یکدفعه دیگر رأی خواهیم گرفت اوراق رأی را حاضر کنید •

(رأی گرفته شد وآقای حاج میرزا رضا خان اوراق رأی را احصاء نمود از این قرار ورقه سفید (۶۸) •

رئیس - باکثریت (۶۸) رأی ماده دویم تصویب شد •

حالا مذاکره در کلیات است اسامی رأی‌دهندگان •

ذکاءالملك • متین‌السلطنه • لسان‌الحکماء • میرزا محمد نجات • انتظام الحکماء • قشقائی - دکتر علی‌خان • منتصرالسلطان • میرزا داودخان • میرزا احمد قزوینی — آقاشیخ ابراهیم زنجانی — حاجی شیخعلی خراسانی — هشترودی • حاج سید نصرالله ابوالقاسم میرزا • علی‌زاده • دکترلقمان • مصدق‌الحکماء • شیخ‌الرئیس • آقاشیخ‌رضای دهخوارقانی صدرالعلماء - خراسانی — دکتراسمعیل خان — آقا میرزا رضای مستوفی — وحیدالملك • سلیمان میرزا آقا سید حسین اردبیلی — میرزا علی اصفهانی — معتمدالتجار — ادیب التجار — شیخعلی شیرازی — شیبانی — میرزا ابراهیم قمی • وکیل‌الرعایا - مرتضی قلی‌خان — حاج شیخ اسدالله • دکتر حاج رضاخان دکترحیدرمیرزا — آقاسید جلیل — رکن‌الممالك آقای مساوات • ارباب کیخسرو • طباطبائی • سید محمد رضای همدانی • معدل‌الدوله • حاجی آقا • اعتصام الملك • میرزا قاسمخان • آقای مدرس ناصرالاسلام • معزز الملك • نجم‌آبادی • محمد هاشم میرزا • مشیرحضور • افتخارالواعظین - سعید‌الاطباء • فرزانه • عزالملك • آقاشیخ غلامحسین میرزا رضای نائینی • عزالممالك • حاجی‌میرزارضا خان • معاضد الملك • فهیم‌الملك - ضیاءالممالك آقامحمد بروجردی • آقا شیخ حسین یزدی

رئیس - مخالفی در کلیات این لایحه هست (اظهار شد کسی مخالف نیست) •

رئیس - رأی میگیریم بمجموعه این لایحه که متضمن دو ماده است بطوریکه تصویب شده آقایانی که موافق هستند ورقه سفید خواهند انداخت •

(رأی گرفته‌شد آقای‌حاج‌میرزا رضاخان‌اوراق رأی را احصاء نمودند) •

(آقای رئیس نتیجهٔ رأی را بقرار ذیل اعلام‌نمود) •

رئیس - باکثریت (۶۸) رأی تصویب شد •

(اسامی رای دهندگان) محمد هاشم میرزا وحیدالملك - شیخ رضای دهخوارقانی - دکتر علیخان حاج شیخ‌الرئیس • لسان‌الحکماء • دکتر اسمعیل خان • رکن‌الممالك • نجات • آدینه محمد خان هشترودی • شیخ ابراهیم زنجانی — صدرالعلماء انتظام‌الحکماء — دکترحیدر میرزا • دکترلقمان معتمدالتجار • میرزا علی اصفهانی • ادیب‌التجار - شیخعلی شیرازی • ذکاء الملك • حاج‌سیدنصرالله بهجت • شیخ حسین یزدی • مصدق الممالك • شیبانی — متین السلطنه — قشقائی — میرزا ابراهیم خان قمی - سادات - علی زاده — دکتر حاجی رضاخان - حاج‌شیخعلی خراسانی — اردبیلی - منتصرالسلطان - میرزا احمد قزوینی سیدالاطباء - مرتضی‌قلی‌خان - افتخار الواعظین سید محمد رضای همدانی - آقامحمدبروجردی - آقا سید جلیل - وکیل‌الرعایا - میرزا داودخان - ابوالقاسم میرزا - میرزا رضای مستوفی - ناصر الاسلام - معززالملك - میرزامرتضی قلیخان - حاج شیخ اسد الله - مشیر حضور - میرزا قاسم خان اعتصام الملك - آقاشیخ غلامحسین - ضیاء الممالك عزالملك - ارباب کیخسرو - حاج آقا - طباطبائی آقا میرزا ابراهیم خان - عز الممالك - فرزانه - معدل‌الدوله • نجم آبادی - فهیم‌الملك - حاج‌میرزا رضا خان - معاضدالملك •

رئیس - لایحه‌مخارج‌وجه‌استقراضی راپورتی از کمیسیون قوانین مالیه داده شده است خوانده میشود بعد شروع بمذاکرات خواهد شد •

(راپورت بعبارت ذیل قرائت شد)

راپورت کمیسیون قوانین مالیه بتاریخ ۱۸ جمیدی‌الاولی ۱۳۲۹ کمیسیون یکساعت بغروب مانده باحضور آقایان وزیر جنك وزیرداخله وزیر مالیه‌تشکیل در خصوص فقرات اول وپنجم ماده‌اول راپورت سابق کمیسیون بودجه] ۱۱] شهرجاری راجع بمخارج وجه استقراض‌مذاکره نمودوبه‌ترتیب ذیل اصلاح شد (۱) مبلغ سه کرور و بیست‌وپنج هزار تومان اعتبار برای مصارف قشونی تخصیص داده‌میشودبترتیب‌ذیل‌خراسان‌وسیستان - بروجرد - لرستان - عربستان - کردستان - کرمانشاهان - بنادر • فارس مبلغ مزبور از بودجه کل قشونی تنگورئیس برگشت خواهد کرد •

(۲) یکصدوپنجاه هزار تومان اعتباربرای حقوق عقب افتاده سنه ایت ئیل قشون •

پنجم تتمه وجه استقراض یکصد وبیست وپنج هزار تومان برای حقوق عقب افتاده سنه ایت‌ئیل امنیه ونظمیه تخصیص‌داده‌میشود •

وحید الملك - دراین ماده بنده بعضی توضیحات میخواستم که خود آقای وزیر جنك آن توضیحات‌رابدهند چون راجع بود بافراد قشونی که دراینجا تعیین شده‌است و حالا که تشریف ندارند نمیدانم که جواب‌را خواهدداد بجای ایشان•

فهیم الملك - [مخبر کمیسیون قوانین مالیه]- بنده اول می خواستم آقای وحیدالملك ایراداتشان را بفرمایند چون در کمیسیون مذاکره شد که بعلاوه سایر وزراء هم‌تشریف دارند شاید توضیحاتی که میخواهند داده شود •

وحید الملك — بنده عرض‌نکردم ایراد دارم عرض کردم بنده‌بعضی توضیحات خصوصی در این موضوع دارم گمان نمیکنم سایر وزراء که حاضر هستند بتوانند توضیح بدهند چون‌راجع‌است توضیحات بنده بجزئیات افرادقشونی •

وزیر مالیه - سایر وزرائی که‌حاضر هستند باید بدانند که توضیحاتی که می خواهید چیست شاید بتوانند جواب‌بگویند توضیحاتی که میخواهید بفرمائید تابدانیم که چیست•

وحید الملك — بنده‌عرض کردم‌توضیحات بنده راجع است بافراد قشونیکه از مجلس مخارج آنرا تقاضا می کنند وآن توضیحات خصوصی‌است وراجع است‌بوزیر جنك•

رئیس — اینطور که نمی شود سئوال و جواب کرد توضیحات خودتان را بخواهید اگر توانستند که‌جواب‌می‌دهند اگرنتوانستند که‌موکول میشود بحضور خودوزیر جنك•

وحید الملك - چهارلایحه دراین موضوع طبع‌وتوزیع شده‌است اولی مورخه[٤] صفر ۱۳۲۹ درآن‌لایحه تقاضای مخارج شده‌است‌برای ۱۵۶۲۸ نفر قشون از برای فارس آذربایجان استر آباد بروجرد - لرستان - عربستان وبعددرپیشنهاد مورخه ۱۹ ربیع‌الثانی هیئت وزراء ازبرای این‌عده قشون (۱۵۶۲۸) نفر دو کرور ودویست وچهل وسه‌هزار کسری‌تقاضا شده است و راپورت مورخه هیجدهم ربیع‌الثانی کمیسیون قوانین مالیه سه کرور تومان‌از برای همین عده قشون تقاضا می کند که تقریباً دویست و پنجاه و شش هزار تومان علاوه بر این مبلغ شده‌است وبعداز راپورت‌یازدهم جمادی‌الاولی کمیسیون ازبرای همین عده قشون باز سه کرور تومان‌تقاضاشده‌است ولی‌بترتیب آنهافرق کرده‌است کردستان • کرمانشاهان وبنادر وفارس برمرا کزی که ذکر شد در راپورت اولی افزوده شده ولی خرج همان سه کررر تومان اینکه (۲۵۶۰۰۰) تومان اضافه است برپیشنهاد وزراء ودرراپورتی که دیروز طبع وتوزیع شده است دو کرور وسیصد و پنجاه وهفت هزار تومان برای‌مصارف یازده‌هزار [اظهارشد یانزده هزار است] بلی سهو در چاپ لایحه شده است‌برای مصارف یانزده هزاروهفتصد نفر قشون تقاضا می‌شود در همین راپورت هم باز کردستان وکرمانشاهان بنادر و فارس ضمیمه شده است دریکی از راپورتها یعنی راپورت خود هیئت وزراء می گوید که این‌عده قشون فوق‌العاده‌خواهد بود برای نقاطی که‌ذکر شد دردو راپورتی که‌اخیراً طبع وتوزیع شده است هیچ اسمی از فوق العاده برده نمی‌شود واین قشون‌را ازقشون عادی دولتی‌غ قرارداده‌اند‌این‌چهار راپورت‌است وتقریباچهاروپنج مواد ناقصی پیدا می کندبنده میخواستم‌ازوزیرجنك سئوال کنم که این نقشه که اول کشیده شده‌است وراپورتش درچهارم صفر داده شده است این نقشه ازروی چه ترتیبی کشیده شده یك نقشه‌فوق‌العاده است برای آسایش مملکت یااینکه خیر یك‌ترتیب برآوردی‌است که تخمین است ازبرای قشون‌ساخلو های این محلها اگر یك‌ترتیب علمی است و یك ترتیب فوق‌العاده پس این‌را چطور در راپورتهائی که بعد ذکر می‌شود همان عده را ذکر کرده‌اند ولی ترتیب آنرا حسب‌العاده قرار داده اند واگر خیر راجع است بساخلوی محل‌بیك ترتیب علمی‌پس درآن دو راپورت اولی چطور آنها را فوق‌العاده قرار داده است ودرسئوالی که بنده درشور لایحه اول که ناقص ماندگفتم آقای وزیر جنك‌فرمودند که اغلب اینها فوق‌العاده است پس توضیحاتی که بنده می‌خواستم عرض کنم راجع می‌شود بجزئیات همین نقشه اقلا بهمین دو نکته که آیا این نقشه نقشه فوق‌العاده است یااینکه تخمین وبرآوردی‌است وثانیاً اینکه چطور شده است که تقاضاهای خرج این اینقدر فرق کرده است دریکجا خود وزراء درلایحه مورخه ۱۹ ربیع‌الثانی دو کرور و دویست وچهل‌وسه‌هزار وکسری تقاضا کرده‌اند ودرراپورت کمیسیون قوانین مالیه که یکی دوروز قبل ازآن توزیع شده‌است وانتشار یافته‌است بتاریخ ۱۸ شهر ربیع‌الثانی سه کرور تقاضا شده است دویست‌وپنجاه وشش هزار تومان از تقاضای وزیر زیاد تر است ودر راپورتی که اخیراً از برای ما طبع و توزیع شده است ازبرای پانزده هزار وهفتصد نفر قشون که یك عده اضافه شده است قریب صد نفر دو کرور وسیصد وهفتاد وپنجهزار تومان تقاضا شده است بنده پیش خود چنین تصور میکنم که این یك تخمینی‌است واگرازیك ترتیب‌علمی بوداینطور اختلاف پیدا نمیکرد وتفسیر در تقاضای وجه بهم نمیرساند اگرفی‌الحقیقة این یك تخمین ویك‌ترتیب حسب‌العاده است فی‌الحقیقة نمی‌توانید مارا مطمئن بکنید بتوسط این مبلغ که ما از محل استقراض میدهیم بتوانیم یك ضمانت کاملی از امنیت مملکت بکنیم بنده عرض نمی کنم مملکت مادر یك حالتی است که یك امنیت فوق‌العاده لازم دارد ولی‌اگر بیك طریقی است که یك امنیت فوق العاده لازم داریم باید یك‌نقشه برای محل این استقراض‌بکشیم که بواسطه آن منافعه بتوانیم آسوده باشیم که یك‌خدمتی ازبرای‌آن امنیت کامل بعمل آمده‌باشد و الا محلهای بودجه فوق‌العاده از برای نقشه های تخمین وحسب‌العاده یك‌چیز فوق‌العاده می‌شود در اینجا می گویند که این مبلغ از بودجه متعارفی برگشت خواهد کرد بنده هم یقین دارم که‌اینطور خواهد بودازبودجه برگشت خواهد کرد ولی باید دانست که یك محل فوق‌العاده که حالا ازبرای‌جمع بودجه پیدا شده است ویك وجه نقدی که در دست داریم اینرا بمصارف نزنیم حتی در مصارف‌قشونی حتی در زمینه مملکت که مطمئن نباشیم که آن خرج آن محل فوق‌العاده یك نتیجه صحیح کامل برای‌ما داده است پس‌بنده باوجود اینکه برضداین خرج نیستم وموافقت دارم باخرج هائی که ازبرای امنیت مملکت ازطرف‌وزراءتقاضا بشود درصورتی که آن ضدیت را ندارم بایك‌چنین نقشه که درمدت دوماه پیش‌از آنکه از مجلس شورای ملی بگذرد چهاروجه وچهار صورت پیدا میکنند باین اطمینان نداریم وبایك چنین نقشه نمی‌توانیم آن فایده‌که ضمانت آن هیئت‌را بکند تصور میکنم داشته‌باشد و استدعا میکنم از اولیای امور اگر ممکنست حالاکه پول درجای‌خودش هست ومامهم این‌تصویب را می کنیم و بهترین تصویبی است که ما از محل این استقراض خواهم کرد یك‌نقشه صحیح علمی از برای این‌سه کروریاهرقدریکه می‌خواهیم بوزارت جنك داده شودکشیده شود وپیشنهاد مجلس‌نمایند و مطمئن باشیم‌که فی‌الحقیقه مقصدتمام‌ما وکلاء بعمل آمده باشد •

وزیرداخله — بله ایراداتی که آقای وحیدالملك فرمودند صحیح است تقریباً سه چهار فقره در آنجا تغییر پیدا شده است کابینه سابق بنابملاحظاتیکه آنوقت‌داشته است تصور کرده‌است که ازوجه استقراض لازمست از برای (۱۵۳۲۸) نفر قشون از استقراض بفوریت پول داده شود که آنعده قشون در نقاطی که در لایحه اول ذکرشده است تدارك‌بشود وحاضر بشودبرای تأمین مملکت و مخارج آنرا هم سه کرور و شصت ودو هزار تومان تقریبا در لایحه که فرمودند برآورد کرده بودند سالیانه بعد از سه‌چهار ماه که کابینه حاضر روی کارآمد یك تقسیم دیگری از وجه استقراض کردند برای حقوق عقب‌افتاده ودر آن تقسیم یك کرور منظور کرده بودند لهذا سه کرور و شصت‌و دوهزار تومان باقی نداشتند برای قشون بدهند و آنجا دو کرور وکسری معین کرده بودند لهذا سه کرور وشصت ودوهزار تومان باقی نداشتند برای قشون بدهندوآنجادو کرور کسری معین کرده بودند ولی نه‌درنقشه تغییراتی داده بودند نه‌درعده قشون وهنوز هم تغییراتی داده نشده است نظر دولت هم تابحال همیشه‌همان بوده‌است ولی بواسطه مقتضیات و مصلحت مملکتی وبواسطه یارهٔ ظهورات یکی دو نقطه براین لایحه اخیر افزوده شده است نه‌خود ما هم ویکی دوجای دیگر افزوده‌اند ولی عده همان پانزده هزارو ششصدوبیست‌وهشت نفراست که در تربیت سندی‌بریکاد جدید (۱۵۷۰۱) نفر منظور شده است برای چه کفه بودنداز‌بابت وجه‌استقراض برای ۵۶۰۰ نفرازوجه‌استقراض‌داده‌شودمعلومست‌قشونی که‌امروز دولت‌داردمنحصرنیست باین ۱۵۶۰۰ یاهفتصد نفر معلوم است قشونی که امروز دولت‌دارمصمم ست درتمام نقاط مملکت حاضربکند چهل هزار نفراست وبودجه‌اش راهم منحصر بسه کرور نیست چنانچه البته بنظر مجلس هم درموقعش خواهد رسید ولی یك‌مصلحتاتی آنصورت را ارائه داده‌بودبآن کابینه سابق وهمچنین بکابینه حاضر در اینجا که ملاحظه بود درتعیین این‌نقاط یکی آنکه در اینجا بعضی نقاطی رامعین کرده بودندکه درآنجاها تاسه ماه چهار ماه ازسال گذشته مالیات محلی آن وصول نمیکند که بخرج قشون بدهدیکی‌هم ملاحظه‌اهمیت موقع این‌ملاحظه توأماً آن‌نقشه را که کابینه سابق منظور داشته است وکابینه حالیه‌هم همان را منظور میدارد آن نقشه‌را حاصل کرده ولی‌بعددر کمیسیون قوانین مالیه درخصوص یك کرور برای‌تادیه حقوق عقب‌افتاده مذاکره کرده وازکابینه خواستند که یکقدری دراین باب‌تخفیفی حاصل‌شود یعنی‌تخفیف باین مباشرت که یکقدری از بقایای محلی برای اینکه حقوق عقب افتاده‌امنیه ونظمیه قشون‌باید‌داده شودولی درمقابل‌چون ازبقایای‌عقب‌افتاده است‌مثل‌هم هست‌در کابینه چنین صلاح‌دانستند که یکمقداری از این‌یك کرورراداراینجابیفزائیم‌برهمان‌قشونیکه‌بعداز این مرتب خواهد شد یعنی برای همان ۱۵۷۰۰ نفر ویك‌مقداری بماند از برای حقوق عقب افتاده که برای تسکین اشخاص که حقوقشان عقب افتاده است یك‌مقداری داده شودو بعد برود هرچه وصول شد ازآن‌بقایای‌محلی داده‌شود این‌بودکه عوض‌سه کروروشصت دوهزارتومان وعوض دو کروروشصت سه هزار تومان که در لایحه دویم ارائه شده بود سه‌کرور درلایحه سیم نوشته شده بود ولی درآن لایحه وقتی که در کمیسیون قوانین مالیه نظر کرده بودند تصور کرده بودند که دویست و هفتاد هزار تومان میماند ولی بعد ازآنکه بدقت رسیدگی و

وبه‌تسعیر لیره بقران رسیدگی شد معلوم شد که یکصد وچهل ونه هزار تومان میماند نه دویست و پنجاه هزار تومان باین ملاحظه مستلزم این تغییرات شد یعنی بااینطوریکه اینجا نوشته شده است سه کرور ودویست وپنجاه هزار تومان که داده میشود بقشون چه از بابت حقوق پس افتاده چه از بابت حقوق آتیه ازبرای تقسیمی که اینجا ذکر شده است ولی کلیه این تغییرات چه درمبلغ چه در نقاط آن هیچ نقشه اصلی اساسی دولت را تغییر نمیدهد چنانچه عرض کردم یك عده قشونی برای تأمین مملکت لازم دارد و البته این عده قشون را نسبت باهمیت در نقاط مختلفه تقسیم خواهد کرد ولی نظر باهمیت پارهٔ نقاط بطوری که عرض کردم که شاید در آن نقاط یا ۲ سه ماه از سال گذشته مالیات محلی بقدر کفایت وصول نشود و نتوانند آن مالیات را بقشون صاحلو آنجا بپردازند و از طرف دیگر هم چون دولت مصمم استکه مثل سابق بگذرد حقوق قشون دو ماه ۳ ماه ده ماه ۶ ماه ده ماه عقب قیفته که در اطراف پول دولت از بین برود و هم از وجود قشون آن خدماتی که منظور است بعمل نیاید چون این را مصمم است و می‌خواهد قشونی راکه درهر نقطه دارد ماه بماه پولش را بدهد نظر بآن نقاطی که شاید دو ماه سه ماه از سال گذشته مالیات آنها وصول نشود نظر بآن نقاط ازمجلس اعتبار میخواهد در وجه استقراضی و در لایحه‌های سابق کردستان سیستان - کرمانشاهان - خراسان منظور شده بود برای این که از لایحه اولی ۵ ماه پیش از این بلکه بیشتر ترتیب داده شده بود پارهٔ مقتضیات ظاهر شد و لزوم این را فهماند که باید در این نقاط هم بفوریت قشون برود و پولش از وجه استقراض داده شود و بالاخره برسد مطلب بآنجا که دولت برای تأمین مملکت چهل و دو هزار قشون لازم دارد و حقوق آن ها را هم نه اینکه ازقرار سابق یعنی ماهی هفت هزارروده شاهی خواهد پرداخت بلکه مطابق ترتیبیکه از یك سال و نیم باینطرف مرعی ومجری است حقوق آنها راخواهد پرداخت پس این یك بودجه خواهد داشت مطابق همین ترتیب جدیدکه ازنظر مجلس شورای ملی خواهد گذشت ولی در این نقاط که پانزده هزارو هفتصد نفر را میخواهد حاضر بکند و بودجه آنرا هم از وجه استقراض اعتبار می خواهد •

آقاشیخ علی شیرازی - عرض میشود باعتقاد بنده خوبست که اصل این محلها را تعیین بکنند بجهت اینکه شاید یك محلی پیدا شود که دراین بین که ضرورت اقتضا کند که یك مقدار قشون به آنجا اعزام شود پس اینمقدار بجهت این است همه مملکت واین مبلغ رااعتبار برای اینمقدار قشون نخواهند دیگر اسم بردن این نقاط بنظر بنده ضروریست

وزیرداخله — بله اسم بردن این نقاط اولا برای تفتیشیکه لایحه اش بمجلس خواهد آمد یك سهولتی نشان میدهد و برای سایر نقاط هم که اسم برده شده است دولت معلومست آنهارا بی قشون نخواهد گذاشت چنانچه حالاهم درآنجا هست و از اینکه آن نقاط رااسم برده است لازم نمی‌آید که این عده قشون رابه آن نقاط که اسم برده دوخته خواهد شد وبجای دیگر حرکت نخواهد کرد منتهی مرکز آن عده قشون آن نقاط است وهر وقت لازم بداند می‌تواند بهرنقطه که لازم میداند ازآن نقاط سیر بدهد بآن نقاط لازمه و باز بر گرداند بهمان نقاط اولیه •

وحیدالملك - بنده خیلی ممنونم ازآقای وزیر داخله که فی‌الحقیقه بعضی توضیحات مثل اینکه خودشان وزیر جنك باشند به بنده دارند ولی گویا یکی دو نکته از عرایض بنده بی جواب ماند در لایحه اول که پانزده هزار و ششصد و بیست هشت نفر قشون تقاضا شده است از روی یك نقشه معینی استکه در هرجا نفرات و استعداد فوق العاده که باید از این وجه تهیه شود ذکر کرده اند و باید هم ذکر کنند بنده مخالفم با این که یك وجهی تقاضا شود از مجلس شورای ملی بدون اینکه مجلس بداند ازبرای چه محلی این پول تصویب میشود مخصوصاً راجع باستعداد مملکتی فرضا تمام جزئیات امور جنگی دراین نقشه معین شده است پیاده نظام چقدر سواره چقدر توپخانه چقدر موزیکانچی وامثالش چقدر واز روی این نقشه برای ۶ و ۷ محل فوق العاده پانزده هزار سری نفرات قشون معین شده است ولی برای این عده در دولایحه اش همین مرکز نقاط هست ولی در دو لایحه دیگر سه نقطه افزوده شده است ولی باز در اینجا اگرچه مذکور هم نیست مامیفهمیم که از روی همان نقشه اولی مورخه ٤ صفر این تقاضا میشود بنده میخواستم این جواب را بلکه خودوزیر جنك بدهد که چه فکری کرده اند از برای این مسئله فی‌الحقیقه اگر آن جزئیات نفرات راکه درآن راپورت اولیست جزء بدهند چطور این پانزده هزار نفر اینطور کش میدهم بنقاط دیگرش کردستان از روی این بدون اینکه هیچ چیزی روی کاغذ بیاید و همان عده نفرات باشند بنده قانع شدم از جوابیکه آقای وزیرداخله دارند راجع بمبلغ آنمبلغ ازروی تتمه باقی مانده قرض بعضی تغییرات پیدا کرده است چنانچه عرض کردم هر گونه تصویبی که راجع بیك نقشه صحیحی که راجع به تحصیل یك امنیت تمام مملکت باشد حاضر هم هستیم تصویب بکنیم ولی همینقدر میخواستم بدانم چطور شده است که عده نفرات این نقشه بجای خودش باقیست ولی نقاط افزوده شده است وآنوقت فوق العاده و حسب العاده هم درآن واحد ذکر شده است آنروز آقای وزیر جنك فرمودند این قشون فوق العاده وسیار خواهد بود ودر نقشه اولی هم همینطور است و ما هم اینطور میفهمیم ولی در نقشه های دیگر حسب العاده شده است بطوریکه همان عده قشون بنقاط دیگر هم برود بنده خیلی میل داشتم که مثل آن نقشه اولی پیشنهاد بشود و ازروی آن نقشه عده نفرات و عده ادوات فوق العاده که بنقاط مختلف میفرستند توضیح بدهند که تعیین ومعلوم بشود تا اینکه ما بتوانیم ازروی یقین یك رأی صحیح بدهیم •

فهیم الملك - بیشتر ایرادات آقای وحیدالملك راجع براپورتهای مختلفی که ازکمیسیون داده شده است این چندان مسائل مهمه نظامی نیست که حضور وزیر جنك لازم باشد آنصورت اضافه بر قوای نظامی مملکتی نیست شرح آن همانطوراست که در ابتداء راپورت اولی کمیسیون نوشته شده است که دولت چهل هزار قشون مرتب باید ازبرای خودش تهیه بکند وبودجه آن راهم مجلس خواهد دادنهایت دربعضی نقاط بواسطه اینکه ازبرای وصول مالیات محلی و پرداخت حقوق آن قشون بعضی محذورات واشکالات دربین است ناچاراست که برای استعداد ونگاهداری آن نقاط محلی غیر از محل عایدات معمولی معین بکنند که آنان محل حقوق قشون را منضماً برساند و بعد از آنکه مالیاتهای آنجاها را وصول کردند بمصارف سایر محلها برسد درعرض این مدتی که این مطلب مطرح است اختلافات پیدا شد انروزیکه این لایحه بمجلس پیشنهاد شد میدانید که شیراز چقدر حال بدی داشت که ازهمین وجه یك مبلغی را گرفتند وفرستادند بشیراز ولی امروز شیراز آنحالت را ندارد آنروز لازم ندارد آنروز لازم بود که دولت لااقل پنجهزار یا هشت هزار قشون منظم و بایك حقوق فوق العاده غیر از محل مالیات شیراز در آنجا نگاهدارند که آنجا را امن کنند ولی امروز شیراز در کمال امنیت است قشون هم دارد ولی الوار واشراریکه دربعضی نقاط شیراز بودند رفتند بجای دیگر چنانچه آنروز خراسان وسیستان یکی از نقاطی بود که کابینه سابق گفتند آنجا هیچ خبری نیست و اهمیتی ندارد و مالیات آنجا بطور منظم وصول میشود و حقوق قشون آنجارا میدهد لکن درعرض این مدت اشراریکه درنقاط دیگر بودند رفتند بنقاط خراسان وسیستان حالا باید یك استعدادعلیحده برای آنجا تهیه شود آنروز بواسطه آن اغتشاشات مازندران ونقاط دیگر کابینه سابق لازم میدانست یك مرکزی درشاهرود داشته باشد همانطوریکه فرمودند که در راپورت اولی نوشته شده است که بتوانند هم باستر آباد هم بمازندران هم بنقاط دیگر خط خراسان کمك برسانند و امروز می بینند اطراف مازندران آن اغتشاش چندی قبل را ندارد اینستکه در عوض خراسان وسیستان را ازودند و همین طور برای کردستان و کرمانشاه حالا شاید از این نقاط هم بطوریکه درآنصورت قبل نوشته شده بود کافی نباشد مثلا برای آذربایجان دراینصورت فوق العاده بیش از سه هزار کسری نوشته شده بود در صورتی که کلیه آذربایجان بیش از شش هفت هزار قشون استعداد گویا لازم نداشته باشد ولی یك عده او را بایدکه از یك محل فوق العاده داده شود همین طور برای سایر نقاط هم این نظر بوده بازهم این لایحه واین تقسیم اگر تعویق می افتاد یا بتعویق بیفتد ممکن است همین نقاط مجدداً یك تغییری پیدا بکند و در بعضی جاها ترتیبی پیش می آید که لازم بدانند درآنجا استعدادی فراهم کنند لکن اگر هیئت دولت موفق شدند که ازبرای مخارج این قشون وجهی بدست بیاورند قشون خودشان را در جاهای لازم حاضر کنند میتوانند از امنیت آنجا استفاده

کنند وسایر نقاط را هم بواسطه آن مراکز امن کنند والا معلوم است کاملا موفق نخواهد شد این تغییراتی راکه ملاحظه می فرمائید از سابق لاحق در راپورتهای متفاوته کمیسیون حاصل شده است ازاین راه است اما ازحیث تقسیمات همان صورتی که در ابتداء نوشته شده بود مجدد وزارت جنك بکمیسیون آوردند ودر آنجا ملاحظه شد که این پانزده هزار و هفتصد نفررا چطور تقسیم کرده‌اند نهایت نفرات قشون وتقسیمات نظامی راجع بمجلس نیست که رأی بدهد ترتیب ونقشه های نظامی یا قسمتهای اردوبندی اینها راجع بوزارت جنك است مجلس صلاحیت نظر داشتن باردو کشی ندارد این درضمن ترتیب آن چهل هزار قشونی است که دولت باید داشته باشد وبهمان بیاناتی که ذکر شد این را از یك محل فوق العاده میدهند وازکلیه قشونی که چهل هزار نفرباشند کسر میکنند بقیه میماند بیست وچهار هزار وسیصد نفر و این تقسیمات هم بحال خودش باقی است وتفاوتی پیدا نمیشود و نقشه هم که تعیین شده بحال خودش باقی است و تقسیمات هم صحیح است نهایت بعد ازآنکه اردوها تشکیل شد اگر در یك موقعی دولت محتاج شد میتواند از آن اردوی مرکزی بیك نقطه مجاور او راروانه بکند و بعدهم بجای خودش برگرداند چنانکه در روی این راپورت آخری باسم ذکر شده است در این مراکز اخیر باید قشون خودش را داشته باشد بطوریکه آقای آقا شیخعلی شیرازی فرمودند نمی شود اسم نگذاشت ویا گفت سه کرور برای پانزده هزار قشون این صحیح نیست باید نسقاط مرکزی معین باشد چه ازنقطه نظر قانونی بودجه که باید ماده بماده یافصل بفصل تصویب بشود وچه بملاحظه تفتیش بایدمعلوم شود درچه نقاطی قشون خواهند داشت حالا برای ماتفتیش که سهل است زیرا بدانیم در چه نقطه این پانزده هزار وششصد نفر بایدحاضر باشند اگر آنهارا بیك نقطه سوق دادند باید پس از انجام مقصود مجدداً برگردند بجای خودومرکز آن باید همان باشد که قرار داده شده •

رئیس - دیگر مخالفی نیست؟ رأی میگیریم•

معززالملك - اصلاح عبارتی دارم •

رئیس - بنویسید بفرستید •

معززالملك - چیزی نیست یك کلمه است عرض میکنم •

رئیس - بفرمائید•

معززالملك - اینجا در این راپورت آخر یك اشتباهی شده است نوشته شده است بنادرفارس در صورتی که در آن راپورتهای اولی نوشته‌شده بود فارس وبنادر نوشتوشته شودکه تصور نکنند که مراد فقط همان بنادر فارس است وحال آنکه مقصود فارس و بنادراست •

فهیم الملك - در راپورتیکه از طرف هیئت رئیسه خوانده شد فارس و بنادر نوشته شده بود •

رئیس . رأی میگیریم باین ماده اول آقایانی که موافق هستند ورقه سفید خواهند انداخت (اوراق رأی اخذ و آقای حاج میرزا رضا خان احصاء نمود واوراق سفیدرا بعده ٤٩ و اوراق آبی رابعده ۱۸ اعلام نموده(اسامی تصویب کنندگان)

متین السلطنه • شیبانی • هشترودی • حاج شیخ الرئیس • دکتر لقمان الحکماء • لواءالدوله • معززالملك • آقامیرزا علی اصفهانی • آدینه محمدخان • انتظام الحکماء • حاج محمد کریم خان • ادیب التجار • دکتر اسمعیل خان • آقاشیخعلی • ذکاءالملك • حاج سیدنصرالله • حاج دکتر رضاخان • دکتر حیدرمیرزا • آقا میرزا ابراهیم قمی • رکن الممالك • حاجی وکیل الرعایا • حاج شیخعلی • آقا میرزا رضای مستوفی • لسان الکماء • حاج آقا • عزالملك • عزالممالك • آقا میرزا مرتضی قلیخان • حاج شیخ اسدالله • بهجت • آقامحمد • ناصرالاسلام • اعتصام الملك • طباطبائی • آقاسید محمد رضای همدانی • ارباب کیخسرو • حاج سیدابراهیم • سعیدالاطباء • افتخارالواعظین • حاج میرزا رضاخان • معدل الدوله • مشیرحضور • آقا شیخ حسین • فرزانه • محمدهاشم میرزا • آقامیرزا ابراهیم خان • فهیم الملك • معاضدالملك • اسامی رد کنندگان : سلیمان میرزا • آقامیرزا محمد نجات • آقاشیخ ابراهیم زنجانی • دهخوارقانی • وحیدالملك • مساوات • آقامیرزا داودخان • آقامیرزا احمد • آقاسید جلیل • حاج محمدصادق • آقاسیدحسین اردبیلی • آقاسیدحسین کزازی • ضیاءالممالك • آقاشیخ غلامحسین • ابوالقاسم میرزا • آقاشیخ مهدی نجم آبادی • تربیت • صدرالعلماء•

رئیس — باکثریت ٤٩ رأی ماده اول تصویب شد •

وحیدالملك - یعنی فقره اول •

رئیس — ماده اول ماده پنجم خوانده میشود •

(ماده پنجم بعبارت ذیل قرائت شد) •

تتمهٔ وجه استقراض تایکصدوبیست وپنجهزار تومان برای حقوق عقب افتاده سنهٔ ایت ئیل امنیه و نظمیه تخصیص میشود •

وحیدالملك - بنده گمان می کردم آن فقره ثانی مادهٔ اول هم باید جداگانه مذاکره شود و رأی بگیرند ولی گذشت •

رئیس - خوب بود تقاضامی کردید که تجزیه شود بنده که خودم نمی توانم تجزیه کنم اگر تقاضا می کردید تقسیم می کردیم بدو قسمت جداگانه هر کدام رارأی می گرفتیم حالا که نشده است گذشته است •

وحیدالملك - چون هردوی این دوفقره راجع میشود بحقوق عقب افتاده وبنده ازاول که مذاکره این لایحه ومخارج بمیان آمد ضدبودم باهر گونه پرداخت این وجوه برای مخارج گذشته واین ماده یکی ازآن فقرات است درهمان ماده که ما آلان رأی دادیم قریب سه کرور بودجه جمع افزوده می‌شود که باید ازبودجه مخارج تنکوزئیل امسال برگشت کنند وازاین سه کرور محل هرچه هم در این چند ماده اول سال حصول نشود باز آنقدر حصول خواهدشد که بتوان این مبلغ جزئی که یکصدوبیست پنجهزار تومان است ازآن محل عاید شود وبآنمحل خرج شود خواهند فرمود که این مخارج مخارج فوری است یعنی نظمیه‌ها وامنیه‌های اطراف اینحقوق رالازم دارند تااینکه بتوانند در تکالیف خدمتی خودشان حاضر باشند بنده ایراد نمی کنم تصدیق می کنم ولی ممکن است دولت اینکاررا بکند که یك پول نقدیکه دارد در خزانه ازآن پول نقدبدون اینکه یك تقاضای جدائی ازمجلس بکند که درخزانه دارد یك وجه فروش لازم دارد آن خرج فوری را بپردازدوبعدازمحلی که وصول شد بگیرد بجای آنوجه که خرج شده بگذارد واین خیلی آسان است ممکن است که این یکصدوبیست و پنجهزار تومان از همان پولی که آلان پیدا میشود پرداخته شود دولت قرض بکند ازمحل و این وجوهیکه لازم است فوراً پرداخته بشود و بعدازیکی دوماه ازهمان محل سه کرور وزارت جنك که عایدی پیدا میشود درمقابل یکصد وبیست و پنجهزار تومان بپردازد واین محل نقد بجای خود بماند از برای مخارج فوق العاده که باز از برای نظمیه و امنیه لازم می‌شود وبنده یقین دارم که ازبرای این دو محل ما تا آخر سال بعضی مخارجهای فوق العاده فوری لازم خواهم داشت دست باین پول نقد از برای پرداخت مخارج پستی افتاده نزنند اگرهم میخواهید آنرا چنانچه عرض کردم بطریق قرض وعاریه باشد تاآنکه از محلهائیکه وصول میشود بجای آن بگذارند•

وزیرداخله — معلوم است که این استقراض فقط برای این شده است که درمملکت امنیت حاصل شود یعنی امنیت هست تکمیل شود مسائل تأمین عجالتاً بسه قسمت تقسیم است یکی قشون است یکی نظمیه است یکی امنیه است درطرق وشوارع چنانچه خاطر آقایان مسبوق است امنیه یکی از تأسیسات جدید است سابقاً هم باسم قراسوران یکعده بود که آنهاهم درضمن بودجه وزارت داخله یك حقوق مختصری داشتند که غالباً رؤساء حیف ومیل می کردند وبافراد نمیرسید ویکی دوسه نفر برای نمونه گاهی دربعضی جاها مرئی میشدند وچون ترتیبات حکومت ومسئولیت اووحقوق حکومت مخصوصاً یك ترتیب دیگری بود که لابدحکومت صحیح است یکطوری یاخوب یا بد اداره می کرد یاسوار شخصی داشت یااز همان سوار واستعدادآن چندنفر سوار را وامیداشت بحفظ نظم یااز ایلات و عشایر بهرترتیبی که بود ولی از دو سال باین طرف که دولت قرار داده است در راهها یك امنیه برقرار کند وقتی که این تأسیس راکرده‌اند چندنفررا باسم صاحب منصب معین کردند که بروند در مراکز مختلفه فلان عده اشخاص را مستخدم بکنند وبآنها اسلحه بدهند وآنها مشغول خدمت باشند آنهاهم رفته‌اند اینکار را کرده‌اند ولی دولت نتوانسته است حقوقی که برای آنها معین کرده است ماه بماه برساند و آنها تفاوت محل ازده ماه وهشت ماه وهفت ماه چهارماه تااول حمل امسال ازدولت طلبکارند معلوم است یکعده خدمتگذاری که ماه بماه حقوق بآنها نرسد حالش چه میشود در بعضی جاها موافق عده که بایستی باشند نیستند متفرق شده‌اند دربعضی جاها شاید اسلحه شانرا گرو گذاشته اند ودر بعضی جاها شاید اسبشان را نتوانسته‌اند نگاه دارند فروخته‌اند ودر پارهٔ محلهاهم صاحب منصبها نتوانسته اند نگاهداری کنند بعضی هم قرض دارند چنانچه رئیس نظمیه چندجا الان بتجار معتبرمقروض هستند وپول قرض کرده‌اند وداده‌اند بپلیس وآنها را توانسته‌اند درزمستان واوقات سرد درخدمت نگهدارند

این اختلاف حالی که در این دوقسمت پیدا شده است معلوم است تولید یك اغتشاش می کند اولا وزارت داخله نمی‌تواند از آن اشخاص بطوریکه آنهاموظفند خدمتیکه از آنها منظور دارد بخواهد ازطرف‌دیگر همین مطالبات خودش یك‌مبحثی شده است‌که هرروز وزارت داخله ده بیست الی ۳۰ تلگراف می‌پذیرد که درآن تلگراف نوشته شده است امنیه دست از کار کشیده است واز راهها آمده‌اند بشهر یاازاحم‌حاکم هستند یادر تلگرافخانه متحصن‌هستند و معلوم است امنیه‌که از راهها بیایند تلگرافخانه متحصن شوند نمی‌توانند ازعهدهٔ حفظ نظم برآیند وبالاخره باز یك‌طلبی از دولت میخواهند البته دراینمدت حکام و رؤسای دولت بقدری که توانسته اند مانع‌شده درسر خدمت خودشان آنهارا نگاه داشته اند ولی این مطالبهٔ یومیه‌که افراد امنیه ونظمیه وصاحبمنصبان از وزارت داخله‌می کنند واقعاً یك‌تزلزلی در کارمسئولیت آنها راه انداخته است حالا معلوم است ازاول حمل یعنی ازاول امسال دولت مصمم است‌که ماه‌بماه‌حقوق آنهارا بپردازد ولی یکسواری که هشت ماه ودو ماه طلبکار شده اسبش را فروخته است‌نتوانسته‌است‌نگاه بدارد وآمده است درشهر برای مطالبهٔ حقوق‌هرقدر هم ماه‌بماه - قوق اورا برسانند او دیگر نمیتواند خودش بحالت خدمت مهیاکند واز عهدهٔ خدمتی که باو رجوع شده است برآیدوواقعاً بنده که دراین‌دوماه وچند روزی که درآنجا بوده‌ام دیده‌ام در این مسئله واقعاً یك‌نوع عجزی بوزارت داخله وارد میشود که هیچ نمی‌تواندکار بکند نمی‌شود بکسی گفت‌که شما هشت ماه درسرما وگرما درطرق وشوارع وشهرها خدمت کرده‌اید حالا ده‌ماه دیگر صبر کنید مطالبه نکنید یا پنجماه دیگر مطالبه نکنید تااینکه ماازبقایای محلی یك مالیاتی وصول بکنیم و بشما بدهیم اولا مالیات‌امسال راهم هرقدر وزارت مالیه صرف مساعی کند همیقدرمی‌تواند وصول‌بکندکه بمصارف همین خرج امسال برسد و وصول بقایای محلی هم همچوچیز سهیلی نیست‌اگر سهل بودباقی نمی‌ماند ومی توانست تابحال وصول کرده باشد یك پولی لازم است‌که بکار امروز وفردا یا یك ماه ودو ماه دیگر نخورد باید مملکت آن‌امنیت کاملی را که لازم دارد آن‌را ،قلا که حاصل کرد آنوقت مالیات باقی مانده را وصول‌کنداین‌را آقای وحیدالملك صحیح فرمودند چون حالا دولت‌یك وجهی درخزانه دارد می‌تواند ازآن‌وجه بحقوق عقب افتاده بدهد بعدوصول بکند و بجای آن بگذارد امادر ترتیب تفتیش یك ترتیبی را در آن تفتیش خود دولت منظور کرده است که ازوجه استقراض وچیزیکه از برای یك‌محل تخصیص کرده است دیگر بمصرف دیگری نرساند این را برای استحکام عمل خودش دولت منظور کرده است‌در لایحه تفتیشه هم‌منظور شده است بنظر مجلس خواهد رسید باینجهت نه وزارت داخله می‌توانند ازوزارت مالیه وچیزی از اینباب بخواهد و نه وزارت مالیه از وزارت داخله بخواهد وباز راجع می شود باینکه از بقایای ثبت ثیل وصول شود واین کشاکش بالاخره مملکت را از جنبه نظم خارج خواهد کرد باین مناسبت وزارت داخله‌لازم دانست‌که لااقل یکقدری از این وجه بآنها داده‌شود تایك اندازه آنهاراساکت کند

معلوم است وزارت‌داخله نمی‌تواند مقاطعه کندکه بایك ۱۲۵۰۰۰ تومان‌این‌عمل را تسویه‌می کندشاید یکقدری زیادتر باشد ولی‌وقتیکه ۱۲۵۰۰۰ تومان توانست ازمجلس اعتباربگیرد ازاین وجه البته آن هائی راکه خیلی‌لازم است یامنتهی بنسبت هرمحل آنهارا ساکت وحاضر سرخدمت خواهد کرد که‌یك دینار یعنی حق‌المقدور سعی‌خواهد کرد که‌حیف و میل‌نشود وتفتیش صحیح می کند که درهر محل‌آن عده که حاضر خدمت بوده‌اند بآنهایك حقوقی‌برسد یعنی عده که روی کاغذ آمده است بآنها بدهند و مسلم است تمام دقت‌های خودش‌را خواهد کرد ولی من حیث المجموع بعد از اینکه دو ماه بنده مطالعه کرده ام این مطلب را یقین کرده‌ام که تایك وجهی داده نشود بنظمیه وامنیه ازآنهاخدمتی راکه منتظریم نمی‌توانیم استفاده کنیم

آقا میرزااحمد — عرض بنده راجع بامنیه است‌شخصاً بعضی معلومات ازبابت امنیه‌داشتم می خواستم عرض کنم که اگراینطور باشدنمیدانم چطور رأی بدهیم این معلوم است که در مرکز امنیه ونظمیه ازتمام جاهابهتر و منظم تراست ولی باوجود این بنده در این سفریکه رفتم بقزوین از طهران تاینکی امام که راجع بحدود طهران است ابداً سوار امنیه ندیدم وازینکی امام تاقزوین هم دو نفردیدم آنهم‌در گوشه‌قهوه‌خانه‌که برای‌خودشان مشغول استراحت بودند اگر باین ترتیب امنیه در سایر نقاط هست واقعاً میتوان گفت‌که امنیه نداریم وواقعاً درنقاطیکه نزدیکترند بمرکز می‌توان گفت که بهتر از نقاط دور است بجهت اینکه اشخاص مرکزی ازآنجا عبورمیکنند وآن هارا بهتر حاضر خدمت میکنند بنده بنظرم می‌آید که اگرمیخواهید نسبت بامنیه یك‌وجهی منظوربدارند اول‌بایدتفتیش کنند به‌بینید که یك امنیه‌داشته یانداشته اند بنده اطلاعم‌اینست .

وزیر داخله — ولی در عرایض بنده با آنچه که‌آقای آقامیرزا احمدفرمودند منافاتی‌نیست اگردرهمه این راهها و در همه این حدود امنیه‌که روی کاغذ آمده است موجود بود و حاضر خدمت بودند مطالبات آنهاچهار صد هزار تومان می شد یعنی ۶۵۰۰۰ تومان برات‌لاوصول در دست آنها است ۱۶۰۰۰۰ تومان هم مطالبات بی‌حواله‌دارند قریب ۲۰۰۰۰ خروارگندم وجو و۱۵۰۰۰خروار کاه که تمام این‌هارا که حساب بفرمائید۳۰۰۰۰۰ تومان میشودوچون نظمیه هم‌قریب ۱۱۵۰۰۰ تومان مطابق صورتیکه‌حاضر کرده ومطالبه میکند ضمیمه بکنیم این میشود متجاوز از ۴۰۰۰۰۰ تومان وقتیکه رزارت داخله امیدوار می‌شود وتصورمیکند که۱۱۵۰۰۰ تومان بایك‌تفاوت جزئی این کاررا اصلاح بکند این بچه دلیل‌است البته کسیکه‌در سر خدمت بوده است باونمی‌شود گفت ازآن‌شش‌تومان یاآنکه از آن وجهی که‌بامنیه میدهندیك‌دینار کسر نمی کنم‌این‌تفاوت کلی که‌منظورمیکنندبرای‌این‌است درآن خطوط آنعده‌که باید سرخدمت حاضرباشند حاضر خدمت نبوده‌اندچنین‌نیست‌که مفتش‌نفرستاده باشند اینکه میفرمائید از اینجا تا قزوین دو نفر یا سه نفر دیده اید آنهم درکنج قهوه‌خانه‌این‌را میزان تصورمیفرمائیدکه درجاهای دورتر از مرکز یقیناً هیچ مأمور امنیه نخواهدبود . اتفاقاً اینطور نیست مخصوصاً یك‌مفتش در همین نزدیکهابطرف قم فرستاده بودم از اینجا تا حسن‌آباد خیلی کم بوده‌اند در سرخدمت و ولی از حسن‌آباد تا قم مرتباًدرهمه‌جابقدری‌کلازم بود درسرخدمت‌بوده‌اند این بسته است کفایت بعضی صاحبمنصبها و آن افرادی‌که‌درآن‌راه مستخدمندبعضی‌هااز عشایرایلات آنجاها مستخدم می‌شوندچون‌عادت‌بانتظامات‌ندارند بمحض اینکه یك ماه دو ماه حقوق بآنها نمیرسد متفرق میشوند و سایر افرادی‌راکه مستخدم‌بوده‌اند با انسبه با آنها اخلاقشاق بیشتراست وصاحبمنصبان هم لایق‌ترند و شاید هم در محل پاره اعتبارات برای آنها حاصل شده است و صاحب‌منصبان یك وجهی برای آنها تدارك کنند دربعضی‌جاهاکمترو دربعضی جاهابیشترتوانسته‌اند آنها را حاضرخدمت کنند و دربعضی‌جاها شاید هیچ نبوده است‌چنانچه فرمودید باین ملاحظه بنده عرض کردم‌که از یکصد و بیست وپنجهزار تومان که برای امنیه تقاضا شده خیلی محل اختلاف است چون نظمیه اینطور نیست نظمیه اختلاف خیلی جزئی دارد برای اینکه نظمیه در شهرها است و تفتیش آنها خیلی آسان است پس از این مقدار ازبابت چهارصدهزارتومان که امنیه و نظمیه‌امروزازما مطالبه دارند بیشترش را از امنیه کسرخواهیم کرد یعنی‌وقتیکه میخواهم با این یکصد وبیست‌وپنجهزار تومان‌یا یك قدری زیادتر آن چهارصدهزار تومان‌راکه مطالبه‌میکنند تسویه بکنیم بیشتر این‌کاری که وزارت‌داخله دارد مربوط بهمین‌ملاحظه‌است که فرمودید که امنیه‌درراه کم‌بوده‌است یاهیچ‌نبوده‌است .

رئیس - مذاکرات گویا کافی باشد(گفتند کافی‌است) .

رأی‌می گیریم‌بماده‌پنجم-آقایانیکه‌موافق‌هستند ورقه‌سفیدخواهندانداخت‌وآقایانیکه‌مخالفندورقه کبود اوراق رأی اخذ شده وآقای حاج میرزا رضاخان اوراق سفیدی را بعده ۴۵ واوراق کبود را بعده ۲۰ اعلان نموده .

اسامی رأی دهندگان

دکترلقمان - ذکاء الملك - حاج‌سیدنصرالله - آقا میرزا علی اصفهانی - معززالملك - حاج‌دکتر رضا خان - شیبانی - ادیب‌التجار - رکن‌الممالك - حاج محمد کریمخان - متین‌السلطنه -آقا میرزا ابراهیم قمی - حاج وکیل‌الرعایا -آقا شیخ علی- آقا میرزا رضا مستوفی - آقامیرزا مرتضی قلیخان حاج‌شیخ اسدالله - افتخارالواعظین- اعتصام‌الملك ناصرالاسلام -طباطبائی - ارباب کیخسرو - انتظام- الحکماء - لواء الدوله معدل‌الدوله - سعیدالاطباء آقا محمد - حاج آقا - مشیرحضور -آقا سید محمد رضای همدانی - آقا میرزا قاسمخان - حاج میرزا رضاخان-عزالممالك -عزالملك- فرزانه-معاضدالملك آقامیرزا ابراهیم خان - حاج سید ابراهیم -آدینه محمد خان - دکتراسمعیل‌خان -حاج شیخ‌الرئیس حاج شیخعلی - دکترحیدر میرزا - آقا شیخ محمد حسین-لسان الحکماء

اسامی رد کنندگان :

آقاسیدجلیل - نجم‌آبادی -آقاشیخ غلامحسین تربیت - ابوالقاسم میرزا -آقا میرزا احمد - محمد هاشم میرزا - علی زاده - آقا میرزا داودخان -آقا سیدمحمد رضای شیرازی - ضیاء الممالك - آقاسید حسین کزازی -آقای اردبیلی - وحیدالملك- نجات آقاشیخ محمد خیابانی - صدرالعلماء -سلیمان میرزا آقا شیخ ابراهیم - دهخوارقانی .

رئیس -ماده پنجم باکثریت ٤ رأی تصویب شد در مواد مذاکرات ختم شد حالا مذاکرات در کلیات است . مخالفی هست - آقای سلیمان میرزا .

سلیمان‌میرزا — چنانچه در بدو امرکه لایحه استقراض‌مطرح گردیدازطرف‌فرقه‌دموکرات اظهار شدکه مابا اساس قرض همراه‌هستیم ولی‌در بعضی شرایط نظر داریم وآن این‌است که‌بمخارج اساسی‌صرف شود واز برای چیزهائی صرف شود که ازبرای تکمیل امنیت‌مفید واقع گردد وبطوری که دروقتی‌که مشغول مذاکره لایحه خرج شدیم‌این حرف چندین دفعه مکرر شد ولیکن متأسفانه این ترتیب پیش‌نرفت وچنانچه لایحه پیشنهاد شده بود باکثریت ٤١رأی‌اگراسباب رنجش نباشدباکثریت ٤١ رأی متوالیاً (و اواینکه بعضیهایش هم ۳۸ رأی بود) گذشت ولی حالا می‌بینیم‌که موادلایحه گذشته است وبایددرکلیات آن مذاکره کنیم‌وبنده عرض‌میکنم‌که بهیچوجه مساعد نیستیم‌بااینکه‌پولی بااین ترتیب قرض‌کنیم وبه‌بعضی‌مصارف که‌میتوانیم از محلهای عادی واز بودجه عادی مملکت بدهیم مثل این چیزهائی‌که اینجا نوشته شده است یك صدهزار تومان برای حقوق عقب افتاده سفراء و یا دویست هزارتومان برای‌حقوق عقب افتاده امنیه وتتمه حساب‌آنهاکه اصلاح شده وامروزپیشنهادشده که یکصد و پنجاه هزار تومان برای حقوق عقب افتاده قشون‌یکصد وپنجاه هزار تومان برای‌حقوق عقب افتاده امنیه ونظمیه وبعلاوه یك نظردیگر هم هست‌که بواسطه آن نظربیشتربنده را مصمم کرده است‌که ورقه آبی بدهم وآن اجرانشدن این مواد است‌ولواینکه‌آقای‌وزیرداخله امروز اظهارفرمودند والحق باید از این اظهار تشکر کرد ولی حقیقتاً تشکر آنوقتی میشود که بمحل عمل بیاید وباترتیب تفتیش منظمی که هست این وجوهات‌بهمین مصارفی که تصویب شده است‌بمصرف برسد بدبختانه باید اقرارکنم‌که قبل ازگذشتن دیدیم که برخلاف این شد حالا بعدازگذشتن به‌بینیم چطور میشود تفنك دیدیم‌ترتیب آنرا درشور اول‌یك‌طورقسم دیگری بود بعددرضمن‌مذاکرات‌که‌درمجلس شدیك‌دیگری شد درصورتی‌که‌ترتیب تفتیش‌معین شده بودراپورت کمیسیون تصویب‌کرده بود ترتیب تفتیش آنرا مطابق ماده ٤ واقساط اورا بعدیکمرتبه در ضمن مذاکرات دیدم تغییرکرد و ترتیب دیگری پیش آمد ودر همان روز اول یك تردیدی‌در نظروزراء پیدا شد و هر کدام از یك نظر صحبت فرمودند و وآن روز مطلب ماند وبعد درکمیسیون وسایرجاها اینطور صحبت شد وبالاخره ختم براین شدکه این دویست و بیست هزار تومان را عوض اینکه فقط اول خریداری‌یکعده‌زیادی اسلحه بپردازیم‌وبدست قشون بدهیم یکعده‌نقدآمی‌دهیم در ازاء یك عده قلیل تفنك‌معینی ویك محل معین‌کاسمش را ازبرای تعادیلی‌که آقای وزیر امورخارجه‌فرمودند وخارج از نزاکت است نمیگویم بنابر این ازیك‌تفنگی‌که دوسه ساعت داشت عیبهای‌اساسی آنرا دیدیم‌معهذا ماده تغییر کرد وبآن مصرف رسید بنابراین‌تاوقتی که آن مطالب بایك دلیل موجهی‌که آن عمل‌است مبرهن نشود نمیتوان امیدوار بود بواسطه اینکه نظایرش دیده میشود مثل تفنك نمیتوان اعتمادی داشت وتصویب‌کرد استقراض را بااین ترتیب‌یکی اینکه پولیکه باین ترتیب قرض شده است نمیتوان آنرا بحسابهای عقب افتاده پرداخت مثل امنیه‌که آلان هم درمجلس گفتگو هست‌که در بعضی جاها هیچ نبوده است‌در بعضی‌جاهاکه هست شایدعشرش هم نباشد امنیه‌که چهار صدهزارتومان‌بانظمیه حقیقة طلب‌او خواهد بود بجائی میرسد که صدوبیست‌پنج هزار تومان‌کارش تمام میشود وهم چنین ازبابت‌این که‌این‌محلهابهمان‌ترتیبی‌که‌ذکرشده است گمان‌میرود که صرف نشود وبعلاوه از تمام اینها گذشته‌عرض می کنم‌چنانچه‌پریروزهم عرض‌کردم لایحه‌استقراض از مجلس میگذرد واز طرف اقلیت اظهار میشود که صورت جزو آنها را بدهند از طرف وزیر اظهار میشود که صورت جزو را بیك‌نفر ازاعضاء مجلس نخواهد داد بعبارت اخری اگر اکثریت مجلس بخواهد می دانید در این صورت صحیحست اقلیت هیچوقت اطلاعات ندارد از بودجه مملکت هیچوقت اقلیت نمی تواند اطلاعات عمیقانه پیدا بکندکه بطور دقت یك مطلبی را رأی بدهد زیرا که یك‌نفر یاتمام آنها اگر بخواهند چنانکه بنده ازطرف‌آنها صورت جزورا خواسته بودم باز داده نخواهدشد چونکه بازگفته خواهدشد که یك نفر وکیل یا عده‌که اکثریت نیستند خواسته‌اند ومجلس هنوز نخواسته‌است و مجلس تعلق می گیردبا کثریت و اکثریت مجلس‌هم‌نخواهدخواست بواسطهٔ‌اعتمادی که بکابینه دارد پس بنابر این اقلیت مجلس چون بکلی بی‌اطلاع است ازجزء جمع حتی‌آن‌جزوجمعی را که آقای وزیر مالیه فرمودند تفصلا و ترحمیاً این‌را از برای اقلیت می‌دهم ولی می‌فرمایند‌دیگر نباید اینقسم جسارتها بشود و آنصورتی‌را هم که می‌فرمایند طبع وتوزیع‌شده بماهانرسیده وآنراهم مطلع نیستم‌و باوجود این تضییقات گمان نمی کنم که هیچیك اگر فرضاً اکثریت‌هم یك‌وقتی اقلیت بشود با این‌ترتیبی‌که باآنها رفتارمیشودنمیتواند هیچ چیزی‌را رأی بدهد زیراکه اطلاع ندارد و نمی‌تواند رأی بدهد ووقتی‌که چیزی‌راندانندخودش را مسئول وجدان ومسئول ملت می‌داند که‌چیزی را که ندانسته است سرسری رأی بدهد ومال ملتی‌را صرف‌کند و باز در پایان مطلب اظهار می‌دارم که گمان نمی کنم که این حق راکه وزیر مالیه فرمودند یك‌نفر وکیل نداشته باشد وکیل بایدتمام مطالب‌را اطلاع داشته باشد و بالاختصاص بودجه را و اگر درتمام‌کارها خواستن صورت خبرهاوغیره بنا براین باشدکه اکثریت بخواهد و منوط بمیل اکثریت مجلس باشد باز تکرار میکنم که‌اکثریت بواسطه اعتمادیکه بهیئت دولت‌دارد اغماض‌ازاینها میکند ونخواهدخواست و اقلیت مثل امروزکه یك چندنفری خواهد بودکه مطلبی بعدازدوماه‌میگذرد ونمی‌دانندکه چه‌بود وچه‌خواهدشد .

وزیرمالیه — در مسئله دادن‌صورت‌این جزء جمع آنروز که حضرت والا آقای سلیمان میرزا اظهار فرمودند بنده‌مجبورشدم پاره توضیحات‌بدهم و با وجود این توضیحات متأسفم از اینکه درست ملتفت عرایض بنده نشده‌اند بنده آنروزاینجاعرض کردم که مجلس و وکلاء کمال نظارت‌را باید در بودجه داشته‌باشند و همیشه باید بودجه بنظر آنها بگذرد و تصویب بکنند ولی یك نفر وکیل تنها نمی‌تواند این تقاضارا بکندکه بگویدمن میخواهم بیایم آنجا صورت حساب را ببینم حالا می خواهد آن یك‌نفر از اقلیت‌باشد می‌خواهد ازاکثریت‌باشد یك‌نفر این حق را ندارد مگر وقتی قرار بدهد و بگوید آنوقت می‌تواند بیاید آنجا و تفتیش بکند علاوه براین شرحی‌را که حضرت والانوشته بودند و خواسته بودندکه‌بیایند دوسیه‌را ببینندآن‌هیچ‌مربوط باین مسئله که رأی در آن گرفته شد ندارد ایشان خواسته بودند معاملات‌جاری دولت را با بانك‌ببینند و حالا در موقع استقراض می گویندکه‌جزء جمع را بما می دهند در صورتیکه آن یك مسئله ایست علیحده و ربطی باین موضوع ندارد بنده صورت جزء جمع این‌هارا می‌توانم بیاورم بمجلس که طبع و توزیع بشود و همه وکلاء ببینند و از شرح کار اطلاع پیدا بکنند اما این سوای آنشرحی‌است که آنروز فرموده بودند و بنده نوشته شده‌است‌برای اینکه عرض‌کردم که اگر راجعست بآن پولیکه بطورمساعده‌گرفته بودند آنرا صورت‌جمعش‌آورده بودم اینجا طبع و توزیع‌هم شده‌است وتمام وکلاء دیده‌اند و از برای آنیه هم صورت جزء جمع را می‌توانم بدهم ومی‌دهم‌که تمام وکلاء از جزئیات آن‌مسبوق باشند .

آقامیرزا احمد— بنده در تمام جهات موافقم باحضرت‌والا آقای سلیمان‌میرزا من‌همینقدر عرض میکنم نمی‌دانم بچه‌جهت‌است‌که آقای وزیر مالیه تجاهل عارفانه‌می‌فرمایند و یك‌نفروکیل‌مگرر می‌فرمایند در صورتیکه یك‌نفر نیست برای اینکه یك‌نفریکه بیك سمت رسمی معرفی‌شده‌است و لیدر است نسبت به (۲۱)نفر حکم‌آن (۲۱) نفرراداردو نماینده‌است ازطرف یك‌جمعیت‌رسمی که‌درمجلس میباشد و بنابر این اظهارات او را نمی شود مثل اظهارات یك‌نفر وکیل فرض‌کرد خصوص‌دروقتیکه رئیس‌مجلس‌هم بخواهد و اجازه بدهد که صورت‌را بدهند و هیچ ماده قانونی‌هم نیست که مانع باشد و این صورت‌ندادن‌را بنده نمی‌دانم موافق کدام‌قانون است که می فرمایند یك نفر حق نداردبااینکه یك نهست(۲۱) نفر است ورئیس مجلس‌هم‌خواسته‌است

وزیرمالیه- اگر رئیس مجلس خواسته‌باشد یا مجلس بخواهد فوراً تقدیم می کنم .

رئیس - حالا این مذاکرات این جا جایش نیست ممکن است بعد از وزارت مالیه بمجلس فرستاده‌شود وآنوقت‌آنرا بنده می‌فرستم‌بکمیسیون

بودجه هر کس می‌خواهد ببیند برود آنجا ببیند •

حاج‌وکیل‌الرعایا ـ بنده تا یك اندازه متوجه این بوده وهستم که مخارج مملکت و امور او باید از عایدات خودش بگذرد یعنی مخارج استمراری ولی برای بعضی اصلاحات البته دولت محتاج باستقراض است اینهم منحصر بما نیست بلکه آن کسی که راضی نشود خیلی اشتباه کرده است بلکه باید سرمایه را داخل کرد تا این که شرکاءاز آن منفعت ببرند اما اگر از بنده بپرسد ملت ایران که در این موقع چرا رأی دادی باین استقراض در مقابل او یك جواب منطقی دارم که قابل اعتراض هم نیست باو خواهم عرض کرد اردبیل قراجه‌داغ و استر آباد و خراسان و سیستان قشون منظمی که قابل اعتراض نباشد لازم داشت واین را نمی‌توانیم از آن مخارج استمراری تهیه بکنیم برای این که این قشون را درآنجا بدو صورت لازم داشتید یکی این که تا یك اندازه باید باشد و دویمی برای این که می‌دانید که لازم است و حالا نمی‌خواهم بگویم چرا پس در موقعی که یك همچو نتیجه را می گیریم از یك همچو استقراض مختصری آن اندازه اهمیتی که در موقع مذاکره بآن می دهند بنده آن اندازه اهمیت بآن نمی‌دهم برای این که مملکت ایران بعد ازاین می‌خواهد بترتیب علمی اداره بشود ودارای عایدات صحیح باشد ویك ۵ کرور تومانی که در واقع یك کرور لیره است برای او هیچ اهمیتی ندارد وخیلی زود می‌تواند آنرا استهلاك بکند در ضمن عایدات یك سال هم خیرهروقتیکه بخواهد ممکن است و می‌تواند بدهد اسهام او را بخرد امروزهم اگر کسی از ایرانی نخواهد بخرد مانعی نیست راه برای او باز است •

رئیس ـ شما در کلیات استقراض صحبت نکنید در کلیات این لایحه مخارج که گذشته است باید مذاکره بکنید •

حاج‌وکیل‌الرعایا ـ ولی اینها یك چیزهائیست که لازم است گفته‌شود و بنده در ضمن کلیات لایحه استقراضی میخواستم بگویم ودر اینجاتکرار شد ــ وحالا مقصود بنده از این اظهارات این است که عجالتاً بنده باکمال میل و شعف در تمام این مخارج رأی دادم در کلیات آنهم رأی خواهم داد وخودم را هم دراین‌باب مسئول خداوخلق نمی‌دانم چرا برای اینکه اردبیل قراچه داغ ــ خراسان ــ سیستان ـ استراباد قشون منظمی رالازم دارد اما ضمناًازهیئت اجراء منتظرم که‌در اینوعده‌هائیکه خودم نموده ام باکمال امیدواری عملا هم بآن موفق شده باشم و نتیجه گرفته‌ام •

رئیس ــ گویا مذاکرات کافی باشد •

افتخارالواعظین ــ مذاکرات کافی نیست •

رئیس ــ پس رأی می گیریم در اینکه مذاکرات کافی است یا کافی نیست ــ آقایانی که مذاکره در کلیات را کافی میدانند قیام نمایند ـ(اغلب قیام نکردند) معلوم میشود مجلس مذاکرات راکافی نمیداند آقای محمد هاشم‌میرزا •

محمدهاشم میرزا ــ اگرچه خیلی از مطالب درضمن مذاکراتی که تاکنون شد گفته‌شده است وبنده نمیخواستم تکرار بکنم ولی چون بعضی از آقایان ازقبیل آقای حاج وکیل‌الرعایا فرمایش کردند که شاید سوء تفاهم بشود در اینکه کسانیکه این مخارج را کردند نظرشان این است که این ترتیبات برای مملکت لازم نیست مثلا قشون یاامنیه یا نظمیه لازم نیست و بنده یکی از آن اشخاصی هستم که رد کرده‌ام وباز هم رد خواهم کرد لازم نمیدانم که رفع اشتباه بکنم بنده هم هما‌نطوریکه ایشان فرمودند قسمت عمده اینهارا لازم میدانم ولی با وجود این بواسطه اینکه بنده یکنفراز نمایندگان ملت هستم که از اول افتتاح این مجلس در اینجا هستم وهشت‌ماه هم در کمیسیون بودجه بوده‌ام وهنوز یعنی تادوماه قبل هیچ بودجه را کاملا بمجلس و کمیسیون بودجه نیاورده‌اند واگرهم آورده‌اند مختصروقابل کسب اطلاع نبوده‌است و بهمین جهت بنده تابحال ازدخل وخرج مملکتی اطلاع پیدانکرده‌ام در صورتیکه هرچه طاقت داشته ام آمده‌ام بکمیسیون‌ـ بودجه و برحسب پیشنهادی که خود آقایان وزراء کرده‌اندو مذاکره نموده‌اند که این سه کرور ازبودجه کل بر گشت خواهد کرد همچنین برای دو کرور دیگر مثلا بنده ابداً ازجزئیات بودجه اطلاع ندارم از این جهت تصویب نکردم ورأی ندادم و مادام که بودجه مملکت را ندانم وازعایدات مملکتی اطلاع بهم رسانم که چقدر است نمیتوانم رأی بدهم ولی اشتباه نشود که بنده قشون یاامنیه یا نظمیه را برای این مملکت لازم نمیدانم بنده اینها رالازم بلکه واجب میدانم وبا قسمت عمده این مخارج هم‌همراهم ولی چون از ترتیب بودجه مملکتی هنوز اطلاع پیدا نکرده ام نمیتوانم رأی بدهم که از این محل داده‌شودو بهمین دلیل هم رد میکنم •

حاج آقا ــ چون در کلیات این‌مخارج گفتگو است والبته‌در کلیات یك چیزیکه انسان میخواهد رأی بدهد باید تصدیق بکند لزوم عدم لزوم آنرا او البته باید درجزئیات آن یك‌نظر بیندازند و به‌بینند این‌جزئیات برای مملکت لازم است یالازم‌نیست‌اگر لازم است که آنوقت از آن جزئیات لازمه تشکیل میشود یك کلی لازمی واگر لازم میشود که از آن یك کلی غیرلازمی تشکیل‌میشود وآنوقت را خواهد شد ــ همه میدانیدچیزیکه مارا مجبور کرد بتصویب استقراض از اول تشکیل دولت جدید تا امروز فقط همان انتظامات مملکت و حقیقة استقرار مرکزیت دولت بود لازم دانستیم یك استقراضی‌بشود از برای یك‌مصارف معینی تا اینکه بوسیله آن آن‌مالیاتهائی راکه دولت درمملکت داشت وچندسال بود که تفریط میشد استرداد بشود و بمصارف مملکتی برسد حالا باید به‌بینیم این‌وجه‌استقراضی را که تصویب کردیم بهمان مصارفی که‌ازبرای ما لازم است رسیده استو در همان مواقع‌صرف شده است یا خیر بنده‌همان طورکه چند روز پیش عرض کردم باز هم عرض میکنم که تمام نقطهٔ نظر ماها در تصویب این مخارجی که پیشنهاد شده‌است دوچیز بوده‌است که اهمیت دارد و آن دو مطلب یکی امنیت مملکت است و یکی حفظ شرف دولت و تصور نمیکنم که هیچ یك از این موادیکه تصویب شده است از این دو مطلبی که عرض کردم خارج‌باشد بواسطه اینکه راجع به پانزده هزار قشون وخرید اسلحه و راجع بامنیه و نظمیه که پیشنهاد گردید چیزهائی بود که برای تکمیل امنیت و رفاه عموم لازم بود و بنام امنیت مملکت تصویب شد یك ماده دیگر هم بود راجع‌بحقوق عقب‌افتاده‌مأمورین دولت در خارجه که پیشنهاد کرده بودند و یکصد هزار تومان تصویب کردیم که داده شود و بنام شرف ملت ایران تصویب شد و تصور میکنم که این چیزهائی راکه تصویب کردیم از این دومطلب بیرون نباشد واین مخارج هم یك مخارجی نبود که بتوانیم آن را رد بکنیم و بگوئیم امروز اینهااشد لزوم را ز برای‌ما نداردو اما اینجابعضی‌اشکالات میشود راجع به ترتیب تفتیش و راجع به نداشتن بودجه مملکت و اینکه آیا ما آنقدر پولداریم که کفایت این مخارج را بکند یا نداریم و این را مانع دیدیم وباین‌جهت‌این مخارج و این‌استقراض را رد کردیم اما راجع بتفتیش که آقای سلیمان میرزا فرمودند بنده هیچ نمی‌توانم تصور بکنم که یك پولی را مجلس شورای‌ملی رأی می‌دهد که اول خرج نکنند و مطمئن بشودباینکه بآن مصرفی که تصویب‌شده است خرج میشود آنوقت تصویبش‌را بکنند البته باید یك ترتیبی و یك نقشه از برای آن معین بکنند بعد بگویند از روی این باید عمل بشود و تصویب بکنند یك مخارجی‌راکه از روی آن‌ترتیب مصرف‌بشود نه اینکه من‌بگویم که باید اول من بدانم باین مصرف میرسد یا نمیرسد آنوقت تصویب بکنم والا رد میکنم ورأی نمی‌دهم بواسطه اینکه دانستن بمصرف رسید یا نرسید بعد از عمل و خرج کردنش معلوم‌می‌شوداما آنچه راجع‌بعد اطلاع‌خودشان‌فرمودندچون‌فرمودند شاید اکثریت همراهی بکنند در اینکه‌یك طلبی را برای اطلاع خودشان فرقهٔ اقلیت بخواهند در صورتیکه بنده‌تصور نمیکنم که اکثریت‌مانعی‌داشته باشد از همراهی کردن بجهت اینکه نقطه نظر اکثریت ولواینکه خودشان‌بوزراء خودشان‌اطمینان داشته باشنداین‌نیست‌که جلو گیری از اطلاعات‌فرقهٔ اقلیت بشودو هر گز تصور نمیکنم که در هیچ‌جای دنیا یك همچو ترتیبی باشد که اکثریت بخواهد اقلیت اطلاعاتی نداشته باشدو گمان میکنم که‌پارلمان ایران هم همین طور این نکته را در نظر دارد و هر وقت فرقه اقلیت بخواهند یك اطلاعاتی پیدا بکنند و اظهار بـا کثریت که ما این را بخواهیم اکثریت با کمال اطمینانی که بهیئت وزراء خودش دارد البته همراهی خواهد کرد در انجام مقصود فرقه اقلیت و اگر خارج از این ترتیب باشد و اگر از خود اکثریت هم یك نفر برود در یك وزارت خانه و بگوید من میخواهم دفتر را ببینم‌یا بدوسیه رسیدگی بکنم گمان نمیکنم که هیچ قانونی چنین اجازه را بآنها بدهد هیچ فرق نمیکند حتی اگر تمام نفرات (۴۸) نفر اکثریت بخواهند این تقاضارا بکنندنمی‌توانند بجز این که همانطور که عرض‌کردم در اینجا عنوان بشود و اکثریت آن تقاضا را قبول بکنند و بخواهد و باز هم در خاتمه‌عرایض خودم‌برای اینکه افراد خارج‌ازمرکز هم بدانند که من و رفقاء من که در این استقراض و در این مخارج‌رأی‌دادیم از چه نقطه‌نظری بوده

است‌وصورت مشروحی‌راهم که درروزنامه رسمی‌هست بخوانند وبدانند که نقطهٔ نظرماچه‌بوده‌است تکرار میکنم که‌ما این‌مخارج‌را تصویب میکنیم بنام امنیت مملکت وبنام‌شرف‌ملت ودولت ایران•

سلیمان‌میرزا ــ بنده متحیرم چندمرتبه‌این مطلب راتوضیح بدهم که‌سوءتفاهم عمدی‌نشودو یك همچو اشتباهی نکنند کدام یك نفر از وکلا رفته است بوزارت‌خانه و گفته‌است من‌میخواهم دفترشما را ببینم بنده‌یك‌چیزی‌بهیئت‌رئیسه‌تقدیم‌داشتم‌ودر آن تقاضا‌کردم از رئیس که ما چون ماده اول را جزء جمعش را نمی‌دانیم جزء جمعش راببینیم این‌بود که ازهیئت رئیسه هم چیزی نوشته شد بوزارت مالیه حالا هی علی‌الاتصال میفرمایند یك نفروکیل ـ یك نفروکیل بنده نمیدانم این‌یك نفروکیل کی بوده است •

رئیس ــ اولا این را عرض بکنم ــ ه این عبارت را که (سوء تفاهم عمدی بشود) پس‌بگیرید والا جلسه را ختم می کنیم •

سلیمان‌میرزا ــ چون این تعرضات یکنفر وکیل یکنفروکیل را ببنده فرمودند ازاین جهت عرض کردم•

رئیس ــ میدانم ولی این عباراتی را که گفتید [سوء تفاهم عمدی بشود] بایدپس بگیرید

سلیمان‌میرزا ــ بسیارخوب اگربایدپس بگیریم پس می گیریم•

رئیس ـ باید صریحاً بگوئیدکه این کلمه را که گفتم پس گرفتم•

سلیمان‌میرزا ـ عرض کردم که پس گرفتم ولی حضرت عالی هم بفرمائید که دو مرتبه یك کاغذی را مرقوم فرمودید بوزارت‌مالیه و یکنفر وکیل نرفته است رسماً دریك‌وزارت‌خانه که دفتری را ببیند ازهیئت رئیسه خواسته است وهیئت رئیسه دومرتبه چنین‌کاغذی نوشته است باوجوداین‌نرسیده است تا اینکه اسباب سوء تفاهم سهوی برطرف بشود واسباب اینهمه مذاکرات نشود•

رئیس ــ این مسئله را عرض‌کردم‌که هیچ صحیح نیست که این مذاکرات نباید درضمن شور درکلیات گفته شود ودرجلسه سابق آقای حاجی‌آقا عرض کردم حالاهم عرض می کنم‌که هرچیزی که بنظرشان‌میرسد ولو اینکه عقیده شان است‌که نباید گفته شود آن چیزهائی که راجع میشود بـاحزاب سیاسی در اول مجلس هم که صورت مجلس را خواندند البته هم ملاحظه فرمودید چه اظهاری شد در صورتی که بنده رئیس هستم اگر یك چیزی خارج از نزاکت رفتار بشود حق دارم که درصورت‌مجلس‌بنویسم این‌بود که یك‌قسمت‌اظهارات آقای حاج آقا و آقای سلیمان‌میرزا که در جلسه گذشته کردند ننوشتم حالا چون اصرار کردند که نوشته شود می‌نویسم و در جلسه آتیه هم قرائت خواهد شد ولی خواهید دید که چقدر اثر بدی خواهد داشت •

معززالملك ـ بنده‌هیچ‌راضی ببعضی‌مطالبی که خارج از کلیات است نخواهم شد فقط راجع ببعضی از مطالبی که در ضمن مذاکرات گفته شد مختصری عرض خواهم کرد این‌جا درباب خودقرض گفته شد که چون علم ویقین نداریم بودجه عایدی مملکت ما کفاف مخارج مملکت رامیکند یانمیکند ازین جهت این استقراض را تصویب نمیکنم البته آقایان تصور خواهند فرمود که بودجه کلیهٔ یك پیش‌بینی است که می‌شود ازبرای دخلهای آتیه که متصور است هیچوقت بودجه بخودی‌خود و ازپیش خود نمی‌تواند بهیك مصرفی از مصارف معینه‌برسد برای اینکه آن عایدی که دربودجه‌پیش‌بینی می‌شود البته ابتداء لازمست در مملکت یك قوه باشد که بتواند آن عایدی را وصول بکند وبرای تهیه آن قوه‌هم یك پول فوق‌العاده لازمست پس باین قرض نباید بنظر یك‌قرض نگاه کرد که از برای مصارف جاری عادی مملکت هست‌بلکه باین‌قرض باید‌نگاه کرد بنظر یك‌قرض که ما‌می‌خواهیم از آن فایده‌ها بهره‌ها سودها ببریم بعبارت آخری باین قرض‌باید به‌یك‌نظر قرض(پردو کتیف)نگاه کرد که‌مامیخواهیم این‌قرض رابکنیم وهمانطوریکه درموادلایحه‌مخارج گذشت خرج بکنیم درراه انتظام مملکت‌و تکمیل امنیت و ازدیـاد قوه نظامی مملکت و هیـچ مقصود دیگری نـداریم چرا برای این که تـا وقتی که یـك همچو قـوه منظـم مهمی درمملکت وجود نداشته باشد البته نمیتوان عـایدات عادی مملکت را جمع آوری کرد وبمصرف رسانیدو چنانچه آقای سلیمان میرزا فرمودند که این قرض‌باید فقط صرف‌انتظام‌وامنیت‌مملکت‌بشودهمینطورهم هست بلکه بنده تصور میکنم که عقیده اتفاق مجلس همین باشد که این‌استقراض باید صرف ازدیاد امنیت‌مملکت بشود ولی اگر نظر بمواد بکنند تصدیق خواهند کرد که حقیقتاً همینطور شده است‌یعنی یکمقداری‌از این‌مبلغ‌تخصیص‌شده است ازبرای‌قشون واین‌مستقیماً مربوط است بحفظ نظم مملکت و تهیه وسائل ازدیاد امنیت مملکت و کم مقداری‌هم‌تخصیص‌شده‌است‌برای تهیه اسلحه وخریـد آن که آنهم لازم و ملزوم حفظ نظام است منتهی درباب اسلحه اینجا یـك اختلاف نظری پیدا میشود ولی نظرات را نبایدمخلوط بهم کردو آن این‌است که کلیتاًدر آتیه دولت ایران‌مجبور خواهدشد یـك اسلحه معین وسیستم مخصوصی برای افراد قشون خودش اتخاذ بکند و تمام قشون خودش را حتی‌الامکان بآن اسلحه مسلح بکند ولی تصدیق خواهندکرد که این اسلحه یکمدتی لازم دارد ویك پولی که این هردو بدبختانه مفقوداست پس‌نبایدبرای اینکه دولت ایران بـرای قشون خودش یك اسلحه معینی خواهد داشت گفت که حالا هیچ نبایدداشته‌باشد والبته درموقعی که تعیین‌خرید وانتخاب اسلحه‌مذاکره میشود بنده هم‌شاید نظریاتی داشته‌باشم که‌عرض‌بکنم ولی فعلا می‌بینم که این اسلحه اگر فوراً خریده‌نشود وبدست قشون داده نشود یك‌نقص درکار مملکت‌پیدا خواهدشد باین‌جهت است که بنده تصویب میکنم یك مبلغی ازاین پول داده شود ویك تفنگـی که زودتر بدست بیاید گرفته شود وضمناً هم نباید فراموش کنیم که‌این تفنگی که خریده میشود نبایـد کمتر از تفنك (لبل) آنرا دانست پس‌اینهم یکی‌از موادی است که مستقیماً راجع است بحفظ امنیت وآسـایش مملکت یکمادهٔ دیگری‌هم‌دراین لایحه بود که‌راجع بودبحقوق عقب‌افتاد قشونی اینهم بعقیدهٔ بنده باز راجع است بحفظ نظام وامنیت مملکت بواسطه اینکه‌یك‌قشونی که حقوق گذشته او نرسیده باشد البته نمیتوان ازاو متوقع یك‌نظم و خدمتی شد پس‌اگر کسی‌متوقع‌است ازیکدسته قشونی که میخواهد حفظ امنیت مملکت‌را بکنند باید اول حقوق گذشته اورا لباس اورا جیره اورا بدهد بعد از آن متوقع یکخدمت شایانی ازاو باشد همینطور است حقوق عقب‌افتاده امنیه ونظمیه که اگر از آنهاهم متوقع‌ومترصدیك‌خدمات شایانی‌هستیم باید اول اینکاررا بکنیم پس‌حقوق عقب‌افتاده امنیه‌و نظمیه هم مستقیماً راجع میشود بحفظ نظـام و حفظ وازدیادامنیت‌مملکت‌پس‌فقط‌یکماده‌ازاین‌شاید‌تایك‌درجه بصورت‌ظاهرمحل‌تصورشده باشد که‌خارج‌ازامنیت‌است یعنی‌راجع‌بحفظ‌وازدیادامنیت‌مملکت‌نیست‌ولی‌آن‌مربوط است‌بشرف‌دولت‌ایران‌در خارجه که آنراهم‌بنده‌تصور میکنم‌خیلی‌اهمیت خواهدداشت والبته همهٔ‌نمایندگان تصدیق خواهند داشت که این مسئله راهم بقدرامکان باید حفظ کرد ونگاه داشت پس‌بایق دلایلی که‌عرض کردم چنین‌تصور میکنم که تمام‌این قرضی که‌شده‌است و صرف شده است فقط در راه حفظ نظـم وامنیت مملکت وحفظ شرف دولت ایران و بدیهی است که باوجود تمام این‌دقت هائی که در ترتیب این قرض‌شده است بازهم‌هنوز کارتمام نشده‌است بجهت اینکه‌ترتیب یك‌تفتیش صحیح تسری داده شده است که لائحهٔ آن دیشب آمده است بکمیسیون قوانین مالیه و عنقریب بمجلس خواهدآمد وتمام نمایندگان ملاحظه خواهند کرد که اگر بآن تفتیش وآن ترتیب عمل بشودباید امیدوار شد وتصدیق کرد که تمام‌تخصیصاتی که‌دراین مخارج شده‌است بهمان محلهائی که تصویب شده‌است خواهد خرج‌شد بمحل دیگری مصرف نخواهدشد•

رئیس ــ حالادیگر گویا مذاکرات کافی‌باشد (گفتند کافی است) پس‌رأی می گیریم بمجموعهٔ این هشت‌ماده که پنج‌ماده آن درجلسهٔ گذشته وسه‌مادهٔ آن امروز تصویب‌شد•

عزالملك ـ بنده یك‌پیشنهادی کرده‌ام راجع بقسمت سوم خوانده‌نشد•

رئیس ـ صحیح است فراموش شده است •

[پیشنهاد مزبور بعبارت ذیل قرائت‌شد] •

بنده پیشنهاد میکنم جمله ذیل بعنوان توضیح بآخر لایحه مصرف استقراض ملحق شود •

توضیح ـ مبلغی که درقسمت سیم ماده اول‌ذکر شده از قرار تومـانی ۲۰ بسفرا و مامورین دولت ایران درخارجه تقسیم میشود•

رئیس ـ کمیسیون این‌پیشنهادرا قبول میکند یا اینکه رای بگیریم•

فهیم‌الملك ـ همین‌طور درنظربوده است شکل دیگری قرار نشده است کمیسیون هم قبول دارد •

وزیرامورخارجه ــ بنده دراین باب‌یك نظری دارم وآن این است که دراین خصوص‌تایك اندازه دست وزارت امور خارجه نباید بسته بـاشد بجهت اینکه این حقوقی که معوق مانده است یك مقدارآن از اشخاصی است که فعلا درسر کارهستند یك عده ازآنهاکسانی هستند که باید فوراً حرکت بکنند وبمحل های ماموریت خودشان بروند یك دسته دیگراشخاصی هستندکه خارج از کارند البته حقوق همه اینها باید داده شود امـا نظرالاهم و

فالاهم امروز برای وزارت امور خارجه خیلی لازم است مثلا سفارتی را که برای (پطرزبورغ) خواهیم فرستاد و برای [لندن] و برای [برلن] و برای (اسلامبول) اینها اشخاصی هستند که باید نقل و تحویل بشوند و برای اینکه ممکن باشد نقل و تحویل بشود و بتوانند حرکت بنمایند باید آنها را تا یك اندازه مقدم داشت برای اینکه اهمیت دارد بدیگران از این پول میشود = مکی از پولهای دیگر هم رسانید که حقوق آنها هم داده شود و باین ترتیب اگر نشود آن مقصودی که از این پیشنهاد در نظر گرفته شده است فوت خواهد شد .

عزالملك - این صدهزار تومان برای سفرا وسایر مامورین دولت درخارجه تخصیص شده است بطوریکه آقای وزیر امورخارجه پریروز فرمودند گویا آنها قریب یك کرور طلب دارند و بنده تصور می کنم که بر خلاف انصاف است که میان آنها تفاوتی گذاشته شود یعنی کسی که ده هزار تومان طلب دارد و تمام را بگیرد ودیگری که ۵هزار تومان می‌خواهد ۳هزارتومان باو بدهند یا اینکه هیچ باو ندهند بنده که این پیشنهاد را تقدیم کردم گمان نمیکردم محتاج بتوضیح باشد و تصور می‌کردم که آقای وزیر امور خارجه قبول خواهند فرمود حالا که دفاع می‌فرمایند البته بنظر مجلس است بنده بیش از این عرضی ندارم.

رئیس — این جا بنده لازم می‌دانم عرض کنم که چون مذاکره درکلیات تمام شده است دیگر نمی‌شود در این اصلاح رای گرفت تقصیر هم از جنابعالی نیست چون در جلسه گذشته این پیشنهاد راداده‌اید وفراموش شده استکه خوانده شود وتقصیر شده است حالا نمی‌دانم چطور باید کرد برای این که این مسئله اصلاح که نیست یك ماده الحاقیه است و ماهم نمی‌توانیم بعد از ختم مذاکره کلیات در یك ماده الحاقیه رای بگیریم ممکن استکه این ماده را در جلسه آتیه بنویسیم و الحاق بکنیم والا الان اگر بخواهیم ویك ماده راالحاق بکنیم این بدست وسابقه می‌شود ازبرای آتیه درنظامنامه داخلی هم دراین خصوص چیزی نوشته نشده است ولی ممکن است اگر مجلس موافق که باشد درآن مذاکره بکنیم (بعضی گفتند مذاکره نشود) پس رای می گیریم در این که حالا د این ماده مذاکره بشود یاخیر آقایانی که موافق هستند قیام نمایند (اغلب قیام نکردند- رد شد) . حالا رای می گیریم درکلیات این لایحه که مجموعه آن هفت ماده است آقایانی که موافق هستند و تصویب می کنند ورقه سفید و آقایان مخالف ورقه کبود خواهند انداخت

[اوراق رای اخذشد آقای حاج میرزارضاخان بقرارذیل شماره نمود].

ورقه سفید علامت قبول (۴۳) ورقه آبی علامت رد [۲۰]

(آقایانی که تصویب کردند)

حاج شیخ الرئیس . حاج سید ابراهیم . آقا شیخ محمد حسین . آقامیرزا علی . آدینه محمد خان ادیب التجار . آقا شیخ علی شیرازی . دکتر اسمعیل خان . حاج محمد کریمخان . انتظام الحکماء شیبانی . حاج سیدنصرالله . دکترلقمان . متین السلطنه . لواء الدوله . آقامیرزا مرتضی قلیخان افتخارالواعظین . ارباب کیخسرو . حاج آقا . فهیم الملك . آقامحمد بروجردی . عزالملك . مشیر حضور . معزز الملك . فرزانه . آقا سید محمد رضای همدانی . ناصرالاسلام . آقا یرزاقاسمخان معدل الدوله . معاضدالملك . دکتر سعیدالاطباء آقامیرزا ابراهیمخان . حاج میرزا رضاخان . حاج عزالممالك . دکترحیدرمیرزا . حاج مصدق الممالك حاج شیخعلی . حاج وکیل الرعایا . آقا میرزا ابراهیم قمی - آقای میرزا رضای مستوفی - اعتصام الملك . حاج شیخ اسدالله

(آقایانیکه رد کردند .)

آقاشیخ رضا . وحیدالملك . نجات . تربیت آقامیرزا احمد . آقامیرزا داودخان . آقا شیخ غلامحسین . ضیاء الممالك . آقاسید حسین اردبیلی مساوات . ابوالقاسم میرزا . آقاشیخ مهدی نجم آبادی . محمدهاشم میرزا . آقاسیدحسین گزاری آقا شیخ محمد خیابانی . آقا شیخ ابراهیم زنجانی علی زاده . آقا سید جلیل . سلیمان میرزا صدر العلماء

رئیس - با کثریت (۴۳) رای از [۷۳] نفر نمایندگان حاضر تصویب شد .

[خطاب بوزیر مالیه] لایحه تفتیشیه تا روزشنبه حاضر میشود ؟

وزیر مالیه - بله حاضر میشود یعنی برای اینکه جزء دستور بگذارید .

رئیس — بله

وزیر مالیه — گمان نمیکنم که برای جزء دستورشدن حاضر بشود .

رئیس — آقای معاون وزارت داخله برای جواب سئوالات تشریف آورده‌اند ولی چون مجلس طول کشید طرح نشدمی‌ماند برای روز شنبه ولکن بشرط اینکه زود تر تشریف بیاورند که دراول مجلس سئوالات بشود [گفتند صحیح است] دستور سه جلسه آتیه ازاینقراراست شنبه ۲۱ قانون تعرفه تلگرافات راپورت کمیسیون بودجه راجع بخانواده مرحوم حجة الاسلام بهبهانی - بودجه مجلس شورای ملی برای سال تنکوزئیل سه شنبه [۲۴] راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق یوسف مجاهد . قانون قبول و نکول بروات تجارتی . لایحه تفتیشیه [۲۶] قانون استخدام راپورت کمیسیون قوانین مالیه راجع بمتوفیاتی که حقوق آن ها از دو تومان کمتر است

افتخار الواعظین — قانون پستی رادر این دستورها مقررنفرمودید .

رئیس — [خطاب بلواء الدوله] تقاضا کرده‌اند که قانون ترفیع رتبه نظامی را جزءدستور بگذاریم اما اینها را که دردست داریم تمام بکنیم آنوقت بسایر مطالب بپردازیم [گفتند- صحیح است]

آقا میرزا احمد — لایحه تجزیه بلوچستان رابنده ازهمه مقدم می‌دانم خصوص بملاحظه اهمیت بلوچستان دراین اوقات که خیلی لازم میدانم که زود تر این مسئله حل بشود بلکه بواسطه فرستادن حاکم جدیدیك رفاهیتی بجهت اهالی آنجا حاصل بشود .

(گفتند صحیح است- وهیچ جزء دستور گذاشته نشده است)

رئیس — این را ۱۵ نفر پیشنهاد بکنند که بعد از آنکه قانون پستی تمام شد جزء دستور گذاشته شود .

[رئیس حرکت کرد مجلس یکساعت ونیم ازشب گذشته ختم شد]

باصورت مشروح پس ازملاحظه نمایندگان محترم واصلاح حضرت آقای فهیم الملك مقابله شده صحیح است

جلسه ۲۴۹

صورت مشروح روزشنبه ۲۱ جمادی اولی ۱۳۲۹

رئیس آقای موتمن الملك سه ساعت وبیست دقیقه قبل از غروب بکرسی ریاست نشسته پس از یك ربع مجلس رسماً تشکیل شد .

صورت مجلس روز پنجشنبه را آقای معاضد الملك قرائت نمود .

[غائبین جلسه قبل]

دکترامیر خان — حاج معین الرعایا — معاضدالسلطنه — آقا میر زا اسدالله خان — نیر السلطان — بدون اجازه .

آقا میرزا علی اکبرخان دهخدا — با اجازه غائب بوده .

حاج وکیل الرعایا - آقا شیخ ابراهیم - حاج شیخ اسدالله - هریك نیم ساعت - دکتر اسمعیل خان پنجاه دقیقه - ناصرالاسلام - چهل دقیقه - حاج امام جمعه چهل و پنج دقیقه ازحضور در وقت مقرر تأخیر نمودند .

رئیس - راجع بصورت مجلس روز سه شنبه که روز پنج شنبه خوانده شد وقرارشد اصلاح شود اصلاح شده است خوانده میشود (نیز قرائت شد)

آقا میرزا احمد - بنده عرض نکردم درراه طهران و قزوین هیچ امنیه ندیدم عرض کردم از طهران تا ینك امام کسی را ندیدم در ینك امام دو نفر را دیدم .

رئیس - اصلاح میشود دیگر ملاحظاتی هست؟ [اظهاری نشد] دستور امروز قانون تعرفه تلگرافی راپورت کمیسیون بودجه راجع بخانواری مرحوم حجة الاسلام

بهبهانی - بودجه مجلس شورای ملی راجع بسال تنکوزئیل قبلا بعضی سئوالات از وزارت داخله بود میچود بعد داخل دستورمیشویم - آقای آقا میرزا احمد سئوالی داشتید از وزارت داخله در باب عزیزالله خان پسر خسرو خان جلیل وند بفرمائید .

آقا میرزا احمد - بنده درششم ربیع الثانی سئوالی تقدیم هیئت رئیسه کردم و امروز بیست و یکم جمادی اولی است و آن راجع بود بعزیزالله خان پسر خسروخان جلیل ونداز قراری که بعضی